



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ephemeris Ecclesiastica Concionatorvm Hoc Est Considerationes Methodicæ Sev Veritates Practicæ

Ex Vita Domini Jesu, Sanctorumque Gestis In Singulos anni dies mira
facilitate & solertia distributæ ... ; Cum indicibus necessariis

Pars Avtvmnalis - A Dominica Decimaquinta post Pentecosten, ad
Adventum

Haineuve, Julien

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Dominica 22. Abeuntes Pharizæi concilium inierunt ut caperent Iesum in
sermone.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44846

DOMINICA XXII.

POST PENTECOSTEN.

REDDENDA QUÆ SVNT CÆ- SARIS CÆSARI, ET QUÆ SVNT DEI, DEO.

*Abeuntes Pharizæi concilium inierunt ut caperent Iesum
in sermone. Matth. 22.*

VERITAS PRACTICA.

Deus non irridetur. Ipse deludet illulores;
Proverborum 3.

*RATIO prima partis quæ magis ad praxim spe-
Bandâ est sic ex secunda parte formatur: Deus
non irridetur si deludat illulores.
Sed ipse deludet illulores, ut ait Sapiens in Prover-
biis.*

*Ergo Deus non irridetur; Ergo cavenda dolositas,
simulatio, duplicitas, hypocrisis, & quidquid
simplicitati Christiana adversatur.*

I. PUNCTUM.



UM Christus Dominus Jerosolymis Parabolam de invitatis ad nuptias enarrasset, atque in ea Judæorum infidelitatem & pœnas consequentes expressisset, tunc è congressu abeuntes Pharizæi concilium inierunt ut caperent eum in sermone, id est, ita illum illaquearent ut quidquid diceret, inde ansam acciperent ejus accusandi. Quamobrem mittunt è suis aliquos cum Herodianis, qui nempe ad Herodis gratiam toti erant confecti, sive ut illum tanquam Messiam colerent, sive ut eum illo Romanorum imperium in Judæos protegerent: mittunt inquam ad Christum qui simularent se serio & religiosè agere, ac proinde præ se ferrent omnem pietatis & bonæ de illo existimationis cultum, latenter verò & callidè fabricatam hanc ad eum decipiendum quæstionem proponerent: *Magister, scimus quia verax es,*

& viam Dei in veritate doces, & non est tibi cura de aliquo, non enim respicis personam hominum: dic ergo nobis, quid tibi videtur? Licet censum dare Cæsari, an non?

Grave id enim censebant Judæi, qui cum se populum Dei electum agnoscere, non putabant se alienis subditos esse Dominis, Quo in errore confirmabantur à Pharizæis, qui toti erant populares seu populi gratiam aucupantes, Erat itaque sic intricata quæstio, ut si Christus negaret esse censum persolvendum, mox apud Herodem Regem, vel Pilatum præsidem qui Cæsaris & Romanorum partes fovebant, accusaretur; si verò affirmaret, cum populo contrâ reclamanti esset invisus.

Cognita autem Iesum nequitia eorum, ait, quid mentati Hypocritæ? Ostendite mihi numisma census. At illi obtulerunt es denarium, id est illam monetæ speciem quæ in tributum solvebatur, Et ait illis Iesus, Cujus est imago hæc & super scriptio? Dicunt ei, Cæsaris, Tunc ait illis, Reddite ergo quæ sunt Cæsari Cæsari, & quæ sunt Dei Deo. Quasi diceret, vos ipsi quæstionem solvitis, cum vel imaginem Cæsaris tanquam vestri principis in nummis vestris euditis; vel cum sic ipsa causa pecunia tanquam apud vos probatissima non difficulter utimini: quapropter sicut eum agnoscitis vestrum Dominum, & hanc ejus esse pecuniam, quia refert ejus imaginem; sic quæ sunt illius, illi reddite: dum modo sic etiam quæ sunt Dei, Deo reddatis; hoc est, animum vestrum & vos totos quibus Divina cum sit expressa imago non minus estis Dei, nec minus Deo reddendi estis, quam pecunia Cæsaris reddenda Cæsari propter ejus imaginem ibi expressam. Quæ responsio tam prudens & accurata fuit, ut ipsi simulatores eam demirarentur, nec quid in illa

CAC

carperent, invenirent, unde ad suos taciti rever-
tuntur.

Ex quibus ita dilucidatis cum multa depromi
possint ad multas practicas Veritates, tum illud
prius occurrit quod maximè Pharizæos movit
ad interrogandum Christum de tributo persol-
vendo, nempe dolositas & simulatio qua illum
decipere prætendebant, & in invidiam advocare;
quo vitio peccant quicumque in rebus ad reli-
gionem sive ad salutem & conscientiam spe-
ctantibus non sincerè procedunt, sed sibi quæ-
dam falsa fingunt, aut quæ sunt vera, dissimu-
lant, quasi nesciant, quasi non possint, quasi non
teneantur, quasi alias opportunius faciant, sed
non modò, quasi jam non sibi vacet id cogitare,
sicque salubria quævis ad melius vivendum
monita sive à Deo interioris, sive à Directoribus
exterioris inspirata eludunt, joco vertunt, vel in
alios detorqueunt sentus, quasi Deo affingerent,
quasi eum nescientem in luas vellent partes at-
trahere, quasi uno verbo, illum irriderent.

Sed his aptè Apostolus, ex quo deprompta
est Veritas quæ jam expendi debet: *Nolite errare
Deus non irridetur.* Irridetur quidem fictis illis &
simulatis agendi modis, sed non quo sensu &
quo eventu putant: Putant enim sic evaluatos, sic
impunè laturus quidquid mali commiserint, vel
quid boni omiserint, sic se ab his excusaturus
quæ nolunt agere. Non sic impij non sic: Deus
non ita ut putatis irridetur. Nam si ut Sapiens
dixerat, *ipse deludet illusores*, profectò non ab il-
lis irridetur, sed illos irridet. Sunt illi quidem il-
lusores, quo sensu dictum est, dum sibi fingunt
se verba dare Deo, & sic se posse ab ejus expedi-
re justitiis, sed si errant in illo suo sensu, si secus
quàm putent, accidat: si non excusentur, si tantò
inde magis accensentur & puniantur, nonne ipsi
qui dicuntur, illusores, illudentur, & nonne sic
patebit Deum non irrideri? Nam ex eventu res
patet: Quales illi demum fuerint in quibus sistet
& inhærebit irrisio, tum illi verius irrideri di-
cuntur. Si quod prætendunt Illusores obtine-
rent, si Dei justa & statura facerent irrita, certè
hoc modo sic irrideret Deum ut non posset di-
ci quod Deus non irridetur: sed si nihil obtinent,
si contra potius quàm volebant eveniat, nonne
tum ex illis contrariis eventibus tam verè dici
poterit quod Deus non irridetur, quam falso si-
bi persuadebunt Deum irridere posse? *Va qui
prædaris, nonne & ipse prædaberis: & qui spernavit,
nonne & ipse sperneris?* Quasi diceretur, non-
nè apparet quàm stultè agas & quantum tibi
Haynesius Pars quarta

noceas, si dum spernis, spernaris potius quàm tu
spernas?

II. PUNCTUM.

SED res ita tandem habet, ita ipse suo tempore
suos deludit illusores, ut expresse affirmat: *Ego Præ-
quoque in interitu vestro ridebo & subanna-
bo, etiam vobis id quod timebatur ad venerit, cum ir-
ruerit repentina calamitas, & interioris quasi tem-
pestas ingruerit, quando venerit super vos tribula-
tio & angustia. Tunc invocabunt me & non ex-
audiam: manè surgent & non invenient me: ed
quod exosam habuerint disciplinam, & timorem
Domini non susceperint, nec acquiriverint consilio
meo, & destraxerint univèrsa corripioni meæ.*

Quibus in verbis tria sunt quæ quanta sit illa
illusio qua Deus deludit Illusores, manifestè de-
monstrant.

Primum est quod cum ipsi sint illusores, gra-
vius certè est illis illudi quàm aliis: nam omnis
transitus ab extremo ad extremum, sive à quo-
vis opposito ad oppositum, longè semper acer-
bior est & acrior, ut patet in superbo humiliato,
in divite suis exuto bonis, in libero & Domino
ad servitutem redacto, & aliis, unde ex Illusore
illusum fieri, sicut manifestum est oppositum, i-
ta & poena gravior. Adde quod quantum place-
bat illis illudere, tantum necesse est ut illudi di-
spliceat, non tantum quia sic divinitus per qua
quis peccat & magis torquetur, sed quia etiam
humanitè quæ tantam ipsi sentiebant animi ju-
cunditatem illudentes, tantam illi percipiant
oportet acerbiteratem, quod se suis videant illusos
illusionibus, & suis illaqueatos laqueis, *V. debunt Ps. 117,
& tabescent.*

Secundum est, quòd non tantum irridentur,
sed subannantur & sic Angelis & hominibus
irridendi proponuntur, ut ludibrium & jocus om-
nium fiant; Quod certè est ad pudoris sensum
peracriter: Unde & dicuntur transire in confusio-
nem, quasi sint ipsi toti fabula & confusio de
quibus liberum sit omnibus loqui, quod mani-
festa sit eorum pravitas: *Abierunt in confusio-
nem fabricatores errorum: Sic revelare dicitur
Deus hypocritarum absconsa & in medio synago-
ga delusores elidens, quasi diceretur, illos expone-
re cunctis subannandos. Ecce homo qui præva-
luit in vanitate sua. Ecce parturivit injustitiam, Ps. 51,
concepit dolorem & peperit iniquitatem: lacum a-
peruit & effodit eum, & incidit in foveam quam
fecit. EGO elegam illusiones eorum, & qua time-
bant, adducam eum. Aa Tct.*

Tertium est, quod cum multa illis improvisa contingant damna, sive bonorum iactura, sive morbi, sive mors ipsa, tunc ipsi sentiunt quam falsa essent quae iactabant, & quam vera quae contemnebant. Tunc palinodiam coguntur canere, id est, vel inviti & renitentes profiteri Deum esse cui non servisse malum sit, & cum Antiocho dicere: *Iustum est, subditum esse Deo, & mortalem non parva Deo sentire*; Quodque ad probum & confusionem insignius est, tunc quod confugiant nil superest nisi ad illius Bonitatem quam praesertim deluserunt, & quam frustra in-
 clamant, frustra precantur, frustra suis demulcent promissionibus: *Orabas seclisus Dominum à quo non esset misericordiam consecutus. ILLOS autem Dominus iridebit: & erunt post haec decidentes sine honore & in contumelia inter mortuos in perpetuum, quoniam dirumpet illos inflatos sine voce, & commovebit illos à fundamentis, & usque ad supremum desolabuntur: & erunt gementes & memoria illorum peribit. Venient in cogitatione peccatorum suorum timidi, & traduent illos ex ad veris iniquitates eorum.*

1. Macch. 9

I. Sap. 4.

cap. 5.

Deut. 32.

Sap. 5.

Nihil certi ad rem aptius quam quod ipsa refert Sapientia, quae & consequenti capite sic pergit: *Tunc stabunt iusti in magna constantia adversus eos qui se angustia verant, & qui abstulerunt labores eorum. Videntes turbantur timore horribili & mirabuntur in subitaneis in sperata saluti, dicentes intra se, penitentiam agentes, & pra angustia spiritus gementes. Hi sunt quos habuimus aliquando in derisum, & in similitudinem impietatis. Nos insensati vitam illorum aestimabamus insaniam, & fruem illorum sine honore: ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos fors illorum est. Ergo erravimus à via Veritatis. Et quae plura lugent Illusores non solum in inferno, sed in suis etiam temporalibus damnis, in suis corporalibus morbis, & in internis animarum angustis cum vident sibi perire omnia & se tandem cum omnibus perituros. Vbi sunt dii eorum in quibus habebant fiduciam? Ubi caehinni, ubi seculi, ubi luxus, ubi geniales mentae, ioculares focii, & parentes primarii, quorum autoritate freti & nomine, iura omnia violabant, surgant & optulentur vobis, & in necessitate vos protegant. Nonne tum habent ex hac ipsa vita quod sentiant & quod dicant, *Quid nobis profuit superbia, aut divitiarum iactantia quid contulit nobis? Transferunt illa omnia tanquam umbra & tanquam nunciis percurrens: & tanquam navis qua pertransit fluctuantem aequam**

aut tanquam avis qua transvolat in aere? aut tanquam sagitta emissa in locum destinatum; quoniam spes impij tanquam lanugo est qua à vento tollitur, & tanquam spuma gravis qua à procella dispergitur, & tanquam fumus qui à vento diffusus est, & tanquam memoria hospitii unius diei praeferentia.

At eò tandem redigi ut id agnoscant, id sentiant & profiteantur Illusores, nonne deludi est? Nonne in adversum ivisse est potius quam quod volebant ire? Nonne quod dixerat Sapiens: *Parata sunt derisoribus iudicia, quasi praecum omnibus singulariter illis parata sint? Nonne & veie alius: Dolor consumet illos antequam moriantur? Et Propheta: Confundentur vehementer quia non intellexerunt opprobrium sempiternum quod nunquam dolebitur. Non intellexerunt scilicet dum spernerent, sed dum spernentur intelligent, & confundentur vehementer, quod non prius intellexerunt.*

III. PUNCTUM.

DEVS ergo non irideatur qui sic deludit illusores, Et cavenda prorsus omnis fallacia sive cum Deo, sive cum Superioribus, sive cum quovis proximo, quia quidquid boni inde speretur, nullum est praeter illius malis quae proinde sentiuntur: unde aptè ad viam dotosum dirigi potest quod quaerebat David, *Quid detur tibi aut quid apponatur ad linguam dolosam? Sagitta potentis acuta cum carbonibus desolatorij, Quasi diceret, nihil aliud expectes quam istud malum: aut si quod forte bonum tibi promittas, expende bonum illud cum tanto malo.*

Quodcumque porò fuerit qui dolos facit, aut cureturque fiant, perinde est cum de omnibus univèrsim dicatur: *A dominatio Domini est omnia illusor. Et va duplice corde, quod fuscè declaratum habetur in 1. parte, feria 6. Hebdom 3 post Epiphaniam, ubi quidquid de hoc uberius delideres argumento, plene suggeritur: Quibus haec addi possunt ex D. Augustino contra illos praecipue dolos qui circa proximum fabricantur. Sic enim aptè in hunc Psalmi versum: Venias illi laqueus quem ignorat, & captio quam abscondit, apprehendat eum, & in laqueum caadat in ipsum. MAGNIFICA, inquit, retributio, nihil iustum. Illi absconderunt muscipulam, ut ego ignorarem, illi veniat muscipula quam ignorant. Nam ego scio muscipulam ipsorum. Quae autem muscipula illis ventura est? Illa quam ignorant. Audiamus ne forte dicat, illa veniat illis muscipula quam ignorat. Forte aliam illi absconderunt, alia illis ven-*

Prov. 19.

Ecclesi. 10.

Jer. 20.

Ps. 115.

Ps. 115.

Ps. 115.

Ps. 115.

Ps. 115.

Ps. 115.

Ps. 115.

Ps. 115.

Ps. 115.

Ps. 115.

Ps. 115.

Ps. 115.

Ps. 115.

Ps. 115.

Ps. 115.

Ps. 115.

Ps. 115.

Ps. 115.

Ps. 115.

tura est. Non. Sed quid? funiculis peccatorum suorum unusquisque constringitur. Inde decipiuntur, unde nocere conati sunt. Sequitur enim. Et captio quam occultaverunt, comprehendet illos. Tanquam si quisquam veneni calcem preparat, al cuius est oblitus bibat. Et tanquam si forviam fodiat quisquam in qua quisque inimicus eius in tenebris incidat, & ille oblitus quod fodiat, ambulans ea via, prius illuc cadat. Prorsus fratres mei ita credite, ita certi estote, ita si est in vobis excellentior prudentia ratio, videre atque perspicere. Nemo malus qui non sibi prius noccat. Sic enim esse putate malitiam. Quo igne incendere vis aliquid aliud, illud quod admoveas, prius ardet, nisi ardeat non incendit, facula est, hanc faculam apponis, ut aliquid incendat, numquid non ipsa facula quam apponis prius ardet, ut aliquid possit incendere? Malitia autem procedit ex te, & quem prius vastat nisi te? Quo profundit ramum, laetum ubi radicem habet non laetit? Equidem dico quod malitia tua ut alteri non noceat fieri potest, aut autem tibi non nocent fieri non potest. Nā quid nocuit sancto viro Iob, de quo pralocuti sumus? Quomodo in alio P, alio dicitur: sicut novacula aucta fecisti dolū. quid sit de acuta novacula? Capilli, res superflua deciduntur. Quid ergo facis et quem vis nocere? Si nequaquam tibi ad malum consentias cui vis nocere, non malitia tua ei nocitura est sed sua. Si autem intus ipse malitia careat, & cor mundum subdat illi voci dicenti, salus tua ego sum, foris secus oppugnas, interiore hominem non expugnas, malitia tamen tua ab interiore suo procedit, te prius inane reddit. Tu patris es intus, unde iste verus processit, intus nihil integrum dereliquit.

Et rursus in hac alia Psalmi ista verba: Observabit peccator iustum, & stridit super eum dentibus suis: Dominus autem irridet eum, quoniam prospicit quod veniet dies eius. ACERBY, inquit videtur cum minatur iusto, nesciens horam sui crastinam, Dominus autem videt & prospicit diem eius. Quam diem? quo reddet unicuique secundum opera sua. Theaurizat enim sibi iram in die ira & revolvit. Iras autem iustitiam Dei. Sed Dominus prospicit: tu autem non prospicis: indicabit tibi quid ignorabas, sed quis scit non te celabit. Non parva pars scientia est, scienti conjungi. Ille habet oculos cognitionis, tu habes credulitatis. Quod videt Deus, crede tu. Veniet enim dies iniusti quem prospicit Deus. Qui dies? Erus vindicta. Necessse est tamen ut vindicetur in tempore, vindicetur

in injustum, si ve convertat se, si ve non se convertat. Si enim se converterit, hoc ipsum in illo vindicatur, quod perijt iniquitas. Nonne irrisit Dominus prospiciens dies in quorum duorum, & Iuda traditoris & Saulis persecutoris? Unus diem prospexit ad poenam, alterius ad iustitiam. In utrumque vindicatum est, ille est gehenna ignibus deputatus, iste caelesti voce prostratus. Ergo & tu quem patris iniquum, per oculos fidei prospice cum Deo dies eius: & cum eum videris in te facientem, sic tibi: iste autem correptus mecum erit, cur perseverans mecum non erit. Quid enim? Injustitia iniusti tibi nocet & illi non nocet? Vade fieri potest, ut non iniquitas eius, qua per eius indignationem & odium procedit ad laedendum te, non prius sit sum vastet intus, quam te censes foris? Tui corpus premit adversitas, illius animum putrefacit iniquitas. Nam & quicquid in te profert, in illum redit. Eius enim persecutio te facit purgatum, illum reum: cui ergo plus nocet? Ecce faciendo expoliavit te. Quis damno graviore percutitur, qui amittit pecuniam, an qui amittit fidem? Nonne dolere damnata ista qui habent oculum interiorem? Multis enim fulget aurum, quibus fides non fulget. Habent quippe oculos unde aurum videant, unde fidem vident non habent. Nam si haberent & viderent, utique plus amarent: & tamen quando eis frangitur fides, clamant, invidiam faciunt, & dicunt: O fides, ubi est fides? Amas eam ut excigas, ama ut exhibeas.

Ex quibus sancti Doctoris verbis non modo discas, dolere cum aullo esse agendum, sed si recum ita forte agatur, non tibi dolos nocere posse si virtutem inde cum gratia quae potest exerceri exerccas, nec gravius etiam in dolos illos commovearis quos sibi Deus reservat punire. Sedos.

Sunt verò in Scripturis multae similes loquendi formae, quibus qui alijs parant fraudes sibi parare potius quam alijs dicuntur. Infixa sunt gentes in interitu quem fecerunt, in quoque isto quere absconderunt comprehensus est pes eorum. Quid in alium mittit lapidem, super caput eius calet, & plaga dolosa dolosi deridet vulnera: Et quis foris fodit, incidit in eam: & qui statuit lapidem proximo, offendet in eo: & qui laqueum alij ponit, peribit in illo: Facienti nequissimum consilium super ipsum devolvetur, & non agnoscat unde advenerat illi.

Quod autem dicitur in Proverbis: Homo qui blandis sitis que sermonibus loquitur proximo suo, res expandit gressibus eius: sic interpretare, ut ille ipse homo tuis simul expandat cetera gressibus, cum expandit alienis. Unde & proxime sequitur, Peccanti virum iniquum, involvet laqueus.

Act. 1. Act. 9.

Pf. 9. Ecclesi. 27.

Pr. 29.



Vide supra in hac parte, Feria 2. Hebdom. 19. decima Veritate quæ sic ex sancto Hieronymo profertur:

Non multum distat in vitio, vel decipere posse, vel decipi Christianum.

Magister, scimus quia verax es, & viam Dei in Veritate doces.

Et quæ plura in Evangelio referunt Adulantes.

VERITAS PRACTICA.

Adulator magis timendus quam Calumniator.

Ratio est, quia occultus hostis magis timendus quam apertus. Cum enim hostis propterea sit timendus quod damnum inferat, profecto quod erit gravius illud damnum, eò magis ille timendus à quo inferitur? Quis autem nesciat gravius ab occulto damnum hoste sæpius evenire quam ex aperto, cum sit facilius, apertum cavere hostem quam occultum? Tu inimicis hominū, domesticis tuis, à quibus scilicet homo non caveat, sunt illi præ cæteris inimici.

Mich. 7.
Math. 10.

Sed Adulator est occultus hostis.

Si sic hostis, non dubium quin sit occultus: Nam adulatio nihil aliud præ se fert quam cultum, observantiam, amicitiam, & quæcumque hostili animo tam aperte repugnant, ut si hostilis sit animus, non sit nisi occultus. Quod sit autem hostis, dupliciter explicari potest, primo quia sic adulando præterdit aliquid à te obtinere quod non putat se obtenturum nisi prius sic tibi palparet, nisi prius te lactaret & animum tuum ita emolliret ut in quam vellet partem inficeret. Quod cerè est hostem esse, nam hoc est insidiari, hoc est rete expandere, hoc est decipere, hoc est pugnare, prædari, diripere, quæ sunt illa cuncta hostilia.

Pr. 16.
ib. i.

L. 1. contra
Relag.

Sic expresse Scriptura: *Vir iniquus, inquit Sapiens, lactat amicum suum, & dicit eum per viam non bonam.* Unde Scidem prius monuera: *Fili mi, si te lactat verum peccatores ne acquiescas ei.* Et sanctus Judas paucis quidem sed ponderosis verbis: *Mirantes, inquit, personas, quæstus causa:* Nam mirari hoc idem est ac vehementer extollere, sicque facilius eblandiri pecuniam vel quid aliud velis: Unde Divus Hieronymus, *semper, inquit, insidiosa, callida, blanda est adulatio, pulchreque apud philosophos definitur, blandus inimicus,*

Tamet si verò nihil perversum adulator quereret, non propterea tamen non esset hostis, quia multa sunt alia quæ inferet ei damna, quem sic lactando emollit, sic enim superbum eum & de se alta sentientem facit, ut si post à veris suis amicis audiat aliter de se judicari, si se corripit, se admoneri videat, non æquè ferat, non id verum putet, non eam esse clamitet aliorum mentem à quibus probè est cogitavit, sicque miser & miserabilis se divitem putet cum sit pauper & nudus: se doctum & prudentem existimet cum sit ignarus & vecors: se probum ac sanctum virum credat cum sit vanissimus. Quæ damna quam sint ingentia & quam facile profuant ab auditis adulatoribus, quis non videat?

Quamobrem rectè ac sapienter David, *Corripit me Iustus in misericordia & increpabit me, oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.* *MOLLITI sunt sermones ejus super oleum, & ipsi sunt jacula.* Jacula certè tantò graviora, quanto minus ab his caveatur. Habet quidem & sua calumniator jacula, sed quæ ira lædunt ut læsio peracerbè sentiatur, & sensus remedium malo si quod sit, afferat. At verò quod inferunt damnum adulatoris jacula non modò non acerbè sentitur, sed potius delectabiliter velut lucrum & commodum tota mentis aviditate percipitur: Unde id sit quod dicebatur & quod est malorum omnium deploratissimum, quando quis se feliciorum putet, tantò sit infelicior. *Populus meus qui te beatum dicunt, ipse decipiunt, & viam gressuum tuorum disspant.*

Nonne hinc igitur, adulator magis timendus quam calumniator, aut quam quivis hostis apertus, à quo non modò te tueri possis ne feriat, sed etiam feriatur, & vulnus faceret, vulnere possis mederi, quod utrumque deest in occulto isto qui te necat, dum te lactat, hoste. Sic præclare sanctus Augustinus in illum Psalmi ver siculum, *Advertantur statim erubescetes, qui dicunt mihi, euge, euge: DVO sunt, inquit, genera persecutorum, vituperantium & adulantium. Plus persequitur lingua Adulatoris, quam manus interfectoris.* Et postquam utrumque ex Scriptura, camino

mino comparavit, ubi probantur homines, sic pergit, Si lauderis ab adulantibus & assentantibus, & annueris eis veluti emens oleum, non secum portans, sicut quinquaginta Virgines insipientes, erit caminus fractura tua, etiam os laudantium te.

L. 14. Pr. 11. Sic & sanctus Hieronymus, aut ut alii volunt, sanctus Paulinus ad Celantium, Adulatorum assentationes velut quasdam pestes anima fuge. Nihil est quod tam facile corrumpat mentes hominum, nihil quod tam dulci & molli vulnere animam figat: Vade & quidam Sapiens ait: Verba adulatorum mollia, feriunt autem interiora ventris, in multo, isto maxime tempore, regnat hoc vitium, quod quo est gravissimum, humilitatis ac benevolentia loco ducitur: Eo fit ut qui adulari nescit, aut invidius aut superbus putetur.

Sanctus autem Gregorius de locustis illis agens quae totam Aegypti herbam ac fructus devorant, Quod per significationem, locusta portendunt, inquit, quae plusquam cetera minima quaeque animantia humani frugibus nocent, nisi linguas adulantium quae terrenorum hominum mentes, si quando bona aliqua proferre prospiciunt, hae immoderatus laudando, corrumpunt. Fructus quippe Aegyptiorum est operatio Cenodoxorum, quam locusta exterminant dum adulantes lingua ad appetendum laudes transitorias, cor operanti inclinant.

Quam in rem apte Divus Chryzologus dum expendit quod narratur in Evangelio de Dæmone Christum credente, adorante & prædicante: Credit in factis, ut Eum quem tentatione vincere, quem muneribus nequivit inflectere, possit adulatione pulsare; Quasi hoc genus tentationis esset hominibus longè perniciosius quam quodlibet aliud: Uade & Dominus nunquam sibi obloquentes & detrahentes tam acerbè repressit quam sibi adulantes.

O quam propterea Sapienter Rex ille Polo.

AD HÆC EADEM EVANGELII VERBA.

Magister, scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces.

VERITAS PRACTICA.

In omnibus fumentes scutum fidei. Eph. 6.

Hoc Evangelicæ fidei scutum est, quod sit Christus verax. Sic est porro fumendum in omnibus

niæ Ladislaus sibi adulantem impacto excepit colapho, nec dubitavit illico factum mirantibus respondere, Percussionem me repercutio. Quamobrem nec adulari cuiquam velis, nec quemquam tibi. Nolles quippe adulari ne tibi hoc in fame nomen adulatoris contrahas, aut ne sis aliis causa perditionis: At nonne perinde putas ad infamiam, si adulatorem libenter audis, ac si tu ipse molliter adulatorem agis? Nonne & tibi ex æquo cavendum est ne salutis tuæ quidquam oppositum recipias, ac ne alienæ quidquam opponas? Sic te ad utrumque simul suo sanctus Apostolus exemplo instruit: Ita loquimur non quasi hominibus placentes, sed Deo qui probat corda nostra. Neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis, sicut scitis; neque in occasione avaritia, Deus testis est: nec quærentes ab hominibus gloriam, neque a vobis, neque ab aliis.

1. Thess. 2.

Sic propterea forte commodius videtur formanda Veritas, quæ ratione jam dicta facile declarari possit.

Si laetare quemquam nolles, nec à quoquam laetari velis.

Conformia & illa sunt quæ habentur in 1. parte, Feria 4. Hebdom. 2. in Adventu. Et in 4. parte, Feria 2. Hebdom. 15. post Pentecosten.

Ad laudes nostras tremere potius convenit quam exultare. Humana de nobis iudicia sic sunt humana audienda, ut non humanitus audiantur.

Id est, non illo exultanti animo quo solent homines assentationes suas excipere.

hoc scutum fidei, ut nisi sumas in omnibus, jam non sit scutum fidei.

RATIO postrema parti quæ ceteras omnes includit. hæc est, quod Christus verax non credatur, neq; sit scutum fidei, nisi verax credatur in omnibus suis dictis.

Sed nisi hoc sciatum sumus in omnibus, non credes Christum veracem in omnibus suis dictis.

Ergo sic à te sumendum est in omnibus ut non sit aliter tibi scutum fidei: Quod certè non est segnitèr expendum.

I. PUNCTUM.

PRÆMITTENDUM est quod sanctus ait Gregorius de amicis beati Job, & in eorū persona de quibusvis hæreticis, & perverſis hominibus; *Sæpe, inquit, contingit ut Iusti & iniusti habeant verba similia, sed tamen semper cor longè dissimile: & ex quibus dicta Dominus ab iniustis offenditur, in eisdem quoque à Iustis placatur.* Quod declarat exemplo Regis Ezechia & Pharizæi qui paribus pene verbis sua bona commendant opera, sed quantum Ille probatur, tantum iste improbatur, Tum verò pergit sanctus Doctor: *Solent Hæretici errorum suorum dictis verba aliqua permiscere, & amici beati Job quamvis in reprehensione eius omnimodo fallantur, possunt tamen & quædam vera dicere, quæ ex illius assiduitate didicerunt, quorum dicta si omnia refutanda essent; Eliphaz sententiam Paulus Apostolus minimè protulisset dicens, Apprehendam Sapientes in astutia eorum. Quia igitur & ea quæ recta dicunt, contra beatum Job rectè non dicunt, nos in eorum dictis, & calcemus vitium indiscretionis, & discutiamus vires rectitudinis.*

Sic planè sentiendum est de hoc Pharizæorum dicto quo Christum Dominū conveniunt: *Ut capiant eum in sermone, ad agister, seimus quia verax es & viam Dei in Veritate doces.* Quid perverſius quam quod intendunt? Sed quid rectius quam quod dicunt? Quid verius quam quod Dominus sit verax Magister & viam Dei in Veritate doceat? Quid aptius & convenientius quam ut dictum hoc frequenter celebremus? Hoc enim scutum illud est fidei de quo Apostolus ad Ephesios, *In omnibus sumentes firmum fidei in quo possit omnia tela nequissimi ignea extinguere, seu repellere: Nempe sicut scuto tela hostium repelluntur, sic ista Veritate proposita, quod sit Christus verax, & non nisi vera doceat, quidquid hostes nostri sive interni, sive visibiles sive invisibiles contra Evangelij auctoritatem, seu contra sinceram Evangelicam omnium Veritatū fidem obicerent, retunditur & refringitur. Scuto circumdabit te Veritas eius, non timebis à timore nocturno, à sagitta volante in die, à negotio perambulante in tenebris, ab incursu & Damno meri-*

diano. Cadens à latere tuo mille: & decem millia à dextra tua.

Sed diligenter observandum quod in paucis illis verbis Apostolus hanc universalem vocem, *omnia*, bis repetit, ut profectò intelligamus quod jam nobis accuratè discutendum est, non aliter esse posse scutum fidei nisi sic in omnibus & contra tela omnia constanter illud scutum sumamus. Nam quæ nobis hodie proponitur ratio cur sit tale scutum fidei, hæc omnino convincit, sic esse sumendum illud in omnibus ut nisi sumas in omnibus, jam non sit tibi scutum fidei. Quænam porro est ista ratio? Quid est quod facit scutum fidei? Quod est quo repelluntur omnia contra Evangelicas Veritates proposita? Nempe hoc unum quod Christus verax est & ita verax in dicendo, ut in omnibus suis dictis ex æquo & perinde verax credatur, sicque viam Dei in veritate docuerit ut aliter docere potius non potuerit quam in veritate. Nota illud non potuerit, Nam in eo tota est sicuti fabrica, tota vis eius & virtus ad repellenda omnia. Ne quidem de potentia sua Christus absoluta poterat aliter quam verum dicere, noluisse certè mentiri licet potuisset, nam omne mendacium cum sit peccatum, tam Christo repugnabat quàm erat Deus quàm erat sanctus, quam erat intellectu & voluntate conformis legi æternæ suæ, cui peccatum omne contrahitur.

Adde quod cum venisset in terras viam Dei edocurus, si non eam in veritate docuisset, nonne ipse sibi oppositus ex adverso fuisset? Nonne ipse prævaricator extitisset & edificans quod destruxerat, & quod ædificarat destruens? Quæ à Christo Domino tam aliena sunt omnia quam sunt discrepantes à luce tenebræ, quam disjunctum est à rectitudine perverſitas, & à virtute vitium. Quamobrem ad formandum fidei scutum, non parum id certè esset quod licet aliud quam verum posset Christus dicere, non tamen vellet, neque de facto ut vocat, id umquam diceret. At longè tamen est amplius ad illud formandum scutum, quod tamen vellet falsum dicere, non tamen posset, sicut enim hæretet semper animus nollet in Christi dictis si posset Christus aliud quam verum dicere, an sua esset potestate tum usus, nihilque certi & fixi haberet quod crederet? sic planè quando intelligis non omnino id posse fieri, tunc quidquid dixerit, ratum fixumque sit necesse est: nec ullus plane relinquitur ambigendi & nutandi locus, unde ipse dicebat Dominus, *Calum non sit esse fir-*

num ac flatum quam sua essent verba. Sic fuscum Divo Thoma Theologi, Vide in 2, parte, Feria 4. H. bd. 4. post Pascha.

Hoc est itaque scutum quod vocat Sapiens, *Inexpugnabile, & agnitum*. Quid enim æquius quam sic sentire de Christo quod mentiri nolit & non possit? Non est enim infirmitatis hæc impotentia, sed virtutis & sanctitatis; Pavendum verò quod idem ait Sapiens, hoc scutum à Domino contra insensatos aliquando sumendum, nam hoc eos uno judicabit, quod sit eis vera locutus. Hoc uno velut scuto quodquid peccator excusat in peccatis repelletur: *Sermo quem locutus sum vobis, ille judicabit eum in novissimo die.*

O verè insensatum qui nullo ad hæc fidelitatis sensu moveatur!

II. PUNCTUM.

SED nisi hoc scutum sumas in omnibus, non credes Christum esse veracem in omnibus suis dictis.

Dicendum paulò expressius quid sit scutum fidei sumere; tum quid sumere in omnibus, atque ita evidentiùs patebit propositio. Scutum fidei tunc propriè sumimus quando incurrenti contra fidem tentationi resistimus, vel rejiciendo simpliciter quod contra occurrit, vel invocando divinum auxilium ne succumbamus; vel exercendo actum fidei oppositum in illa materia circa quam versatur tentatio; sive in fiat solum mente, vel ore simul proferendo verbum aliquod quo fidem Orthodoxam profiteamur. *Credo Domine, adjuva inercilitatem meam. Credo Deum trinum & unum. Credo esse filium Dei. Credo Ecclesiam sanctam.* Sic fide velut scuto tela hostium repellimus, sic monemur illis resistere fortas in fide.

Quid sit autem, scutum fidei sumere in omnibus, sic melius intelligetur si observes duo esse præcipua credendorum genera, speculativum & practicum. Speculativi exempla sunt quæcumque in symbolo Apostolorum continentur. Practici vero generis sunt illæ Beatitudines & alia similes Evangelicæ Veritates quæ mundanis repugnant dictis, & humanis contradicunt affectibus: ac proinde crebrius circa hoc genus fidei tentamur, sollicitamur in oppositum, persuademur contra, & cõ facillimè trahimur unde nos fides retraheret si scutum eius sumeremus. Hoc est itaque quod dicitur scutum esse sumendum in omnibus, nempe in istis practicis æquè ac spe-

culativis: nempe in rejiciendis tam fideliter & constanter omnibus quæ contra fidem de beatis pauperibus spiritu, & de miseris mundi divitiibus sentientur: quæ si adversus prima illa Mystèria de sanctissima Trinitate, & divino Verbo incarnato suggererentur. Non enim minus de fide est beatos esse pauperes, & lugentes, & qui patiuntur propter Justitiam, quàm Deum esse unum & trinum. Nec minus de illis practicis verè debemus dicere: *Magister, scimus quia veraces, & viam Dei in veritate doces, quàm de istis speculativis quæ docuit; minus tamen illa credimus, ac ne vix credimus, quia ut dictum est, non tantum Intellectui sed & voluntati repugnant quæ depravata per affectus naturales, depravat dicta Domini, & ita interpretatur ut sibi potius Evangelium & Christum, quàm se Christo loquenti subjiciat. Loquor vobis, & non creditis.*

Ioan. 10.

Quid porro inde sequitur nisi quod habet Propositio, nisi hoc scutum sumas in his omnibus practicis, perinde ac in aliis speculativis, non credes Christum esse veracem in omnibus suis dictis. Nam primò, nisi quando resistendum est oppositis motibus, sumas scutum & resistas viriliter, defectus fidei est, vel certè talis est languor & debilitas fidei ut te pari geras modo acti prorsus non crederes, ac si nihil Christus de divitiis & de paupertate dixisset, vel perinde ac si de Evangelio circa hæc bona vel mala mundi nihil audivisses. Quid enim ultra posses quàm te, ut soles quotidie, miserum in miseris tuis inclamare, & beatos illos esse quibus abundant omnia? Nonne hoc est non credere beatos esse pauperes & lugentes? Nonne hoc est quod ait Apostolus de mundanis *qui repellentes bonam Conscientiam circa fidem naufraga verunt?* Et quod affirmat Alius, *fidem sine operibus mortuam.* Nam hæc sunt vera opera quibus vera vivit fides, quando de temporalibus hujus mundi bonis & malis, sentimus ex Evangelij sensu & divinæ ductu gratiæ, non autè ex humano affectu.

1. Tim. 1.

Iac. 2.

Quod si hæc autem non credas, quomodo veracem Christum in omnibus credes, cum hæc illa tam expressè ponuntur quam alia? Nec dicas te quidem credere, sed bono sensu, sed sensu accommodato ad communem vivendi modum, & quo illa solet mundus interpretari. Nam hoc est ludere, hoc est jocari, hoc est blasphemare, quasi tu Christum interpretari velis ex mundano sensu qui totus illi est oppositus, & contra quem totus est Christus! Nonne sic errant in speculativis hæretici cū tuo modo & sensu Scriptu-

ras

as interpretari volunt? Si S. bellianum, si Arianum, si Manichæum, si Calvinistam urges ex sacris Codicibus, & inquiras ab illis an credant Scripturis, an credant Christo loquenti? Respondebunt omnes se credere, sed quo interpretantur sensu: qui cum sit ab orthodoxo & vero sensu alienus, quidquid dicant, dici non debent credere. Sic planè de practicis sentiendum, si quæ Christus dixit tuo tantum velis modo credere, non quo debent intelligi, plane non credis, aut quidquid credas, *inanu est & vana fides tua.*

Quod si etiam objicias non tam defectu fidei accidere quod contra practicas Veritates sentias, sed potius ex concupiscentia non repressa qua moveris in oppositos illis motus & sensus: Id ita quidem fieri potest, sed cum contra hanc concupiscentiam tunc esset fide agendum, tunc esset sumendum securum, & resistendum, & pugnandum & vincendum: profecto si clypeum abijcis, si non pugnas, si non resistis, defectus aut languor est fidei: nam in speculativis non sic molliter cederes. Etiam si tibi mollia vel comoda præsentarentur, aut dura denuntiarentur, vellesne aliter de Deo trino, vel de Christo sentiri quam sentiendum est? Vellesne pro quibusdam oblatiis rei domesticæ commodis vel incommodis hanc fidem abijcere quod Christus est Dei filius, sicut ut fidem hanc abijcis, quod sunt beati pauperes? Nolles plane nolles, sed quamobrem nolles nisi quia magis unum credis quam aliud?

Atque etiam ut clarius videas te neque hoc aliud credere: Dic cur luges in paupertate, cur gaudes in divitiis? Nonne quia malum putas paupertatem & bonum credis esse divitias? At quid directius contra Christi dictum? Et cum simul credas te rationabiliter dolere quod doles, nec te putes in tuo falli sensu, quasi extra omnem controversiam & prorsus indubitatum sit paupertatem esse malum, & lugendum malum, quid inde sequitur nisi veracem non esse Christum qui oppositum docuit? Duo enim tam diversa & repugnantia non possunt simul stare. Si verum est ut verum putas quod sentis de mundi bonis ac malis, prorsus id falsum est quod Christus contra sentis, unde & dicebat, *Qui non est mecum contra me est, qui non colligit mecum, dispergit.* Vide in l. p. in die Natalis Domini.

Et in 2, Dominica 3, in Quadragesima,

III. PUNCTUM

QVOD est igitur securum fidei, sic est sumendum in omnibus ut nisi sumas in omnibus, jam non sit securum fidei. Nam cum in hoc uno Christianæ fidei securum vel maxime concipiatur consistere, quod sit Christus verax in omnibus suis dictis; hinc fit, ut si quid non credas quod Christus dixit, non illum credes veracem; ac proinde jam non erit hoc securum fidei. Si quid sit autem in quo fidei sumendum esset securum, & non sumas, propterea tantum non sumes quia non credes quod dixit Christus; quod manifestè apparet in illis practicis Veritatibus quas non minus Christus revelavit quam illas quæ speculativæ dicuntur; & tamen ita minus creduntur, ut vix omnino credantur. Quomodo igitur verax erit Christus, aut quomodo securum subsistet fidei si Christus non sit verax, in qua una veracitate præsertim hoc est securum constitutum, ut exprèsse Apostolus; *Est autem Deus verax, omnis autem homo mendax, sicut scriptum est, ut iustificeris in sermonibus tuis, & vincas cum iudicaveris.* Id est, tandem oculus serius apparebis esse verax non obstantibus contra oppositis hominum quibuscumque mendaciis.

Neque verò tantum in istis practicis hæc securi perit ratio, sed inde ad qualibet alia sic derivatur damnatum & perniciosum, ut nihil fide divina credatur sed opinione tantum vel scientia, vel humana duntaxat autoritate vel gratia, quia fides virgo est in corrupta, quæ si vel uno defectu articuli corrumpatur, jam non est virgo, jam non est fides Christiana, jam non est fides. Sicut si que Conclusio teneretur sine illo medio quo demonstratur, non haberetur eius scientia sed opinio tantum inquit Divus Thomas, *sic in divinis si quid videtur credere sine medio vel motivo quod formale vocatur credendi, non est fides divina, non est vera fides sed adumbrata;* perit autem tale motivum credendi quando uni negatur assensus articulo qui extrahi motivo credendus erat. Nam si quid crederes propter Christum loquentem, cur non omne quod loquitur? aut si quid Christo loquenti non credis, quomodo dices te illi credere in aliis propter ipsum loquentem? *quis offendas in anno, factus est omnium reus.* Hinc fortè Christus agebat: *Verumtamen filius hominis veniens, putas inveniet fidem in terra?* Quam enim pauci sunt qui securum fidei sumant in omnibus, tam pauci omnino sunt qui habeant fidem. Unde & merito suos monebat Apostolus: *Postmodum sustenta-*

Lut. 11.

Rom. 11.

2. 2. 7. 1.

Matth. 23.

Lut. 11.

1. Cor. 14.

se festu in fide, ipsi vos probate, si nempe in ad-
veritis vos beatos creditis sicut Christus Do-
minus docuit; hæc est veræ probatio fidei,
hoc est revera Christo credere, in quo exultabit,
ait sanctus Petrus, *medicum nunc si oportet cen-
tristari in variis tentationibus, ut probatio vestra
fidei multo pretiosior auro quod per ignem probatur,
inveniat in laude & gloriam & honorem, & quæ
plura prosequitur in commendatione talis fidei,
quæ cum baptismo suscipitur, nec per ullum
peccatum amittitur, præter istud infidelitatis quo
præsertim in practicis abicitur clypeus; ubi pu-
gnandum esset resistendum usque ad sanguinem
adversus peccatum repugnantes.*

*Ibi abicitus est clypeus forium, clypeus Saul
quasi non esset unctus oleo! sic deplorari posset
cum Davide miserandus pene omnium casus,
Qui nomen habens quod vivant, & mortui sunt:
nomen Christiani, nomen vitæ habent, & mor-
tui sunt, habentes tantum nomen, & vim nomi-
nis cum deposito fidei scuto deponentes. Hi
apud Isaiam, *Filij mendaces, filij nolentes audire
legem Dei.* Quasi diceret, nolunt audire quod
tenentur facere; tum vero se quasi nescientes &
ignari se excusant; sed mentiuntur, quia nolle
audire quod facias, perinde omnino est ac nolle
facere. Mentuntur præterea cum se Dei esse sin-
gunt cujus legem abiciunt. Mentuntur denique
toto vitæ suæ tempore si probè sciant quid fa-
ciant, nec faciant. Mendacium est operis quod
non minus est vitium quam ipsum oris menda-
cium; quid est enim cur oris mendacium sit vi-
tiosum, nisi quia contra mentem loquela est quæ
audientes decipit & vitam offendit civilem, seu
fidem pervertit humanam & publicam, quod
abominabile dicitur apud Deum & homines. At
verò mendacium operis nonne & contra men-
tem operantis committitur. Id est, contra con-
scientiam, contra id quod probè scit aut scire
potest si velit, ut hic supponimus. Nonne & vi-
dentes decipit qui bona fide factum putant quod
mendax, ficta & fucata facit. Nonne postremo
Divinam ipsam pessundat fidem cum illam bo-
nis evacuat operibus, & cum ex credendis, credat
quæ velit, & quæ nolit repudiet: *Parus illius cum
hypocritis & infidelibus. Foris canes & venesici &
impudici. Et omnia qui an. at & facit mendaciâ.**

Vide supra in hac 4. parte, Feria 2. Hebd, 15.
ubi hæc Veritas declaratur.

Nisi diligenter advertas, ore facta
Confessio, factis à te ne-
gatur,

Dic ergo nobis, quid tibi videtur? Li-
cet censum dare Cesari,
an non?

De adeundo direttore conscientie in dubiis
omnibus, vide in 1. parte, tota Hebd, 3. post
Epiphaniam

De adhibenda etiam in difficultatibus oratio-
ne & de consulendo Deo, videri possunt in 2.
parte, sequentes duæ Veritates:

Erranti in dubiis & non oranti, nulla
est erroris excusatio.

Feria 6. post Octavam Ascensionis Domini.

Qui cum affectu incompositio Deum
consultit, non Deam sed Deo
consultit,

Non à Deo consilium petere, sed Deo
dare velle videtur.

Feria 4. Pentecostes.

Cognita autem Iesus nequitia eo-
rum, ait; Quid me tenta-
tis hypocritæ?

Numquam illustris se manifestat Chri-
stus, quam dum animæ peccatricis il-
lustrat conscientiam, & peccatum,
latens ipsi manifestat.

In 3. parte, Feria 4. Hebd, 11.

Humana consilia eò sæpe pejora,
quò meliora.

In 3. parte, Feria 5. Hebd, 14.

Si cum nostris vitiis nostræ virtutes
comparentur, plus inhonoratur
Dominus nostris vitiis quàm
virtutibus honoretur.

In hac 4. parte, Sabbato Hebd, 19.

Sæpe quod petis à Deo justius, hoc est
quod petis injustius.

Nempe in modo petendi rem alioquin bonam
& justè petendam, sed quando petitur dari non
servatis servandis, tunc injustè petitur, & ten-
tari dicitur Christus qui nec salutem cuique tri-
buit sine mediis ordinatis.

In 3. parte, Sabbato Hebdom. 7. cui conformis
est ista est:

Si ordinatis ad salutem mediis non uteris,
Mediatore Christo abuteris.

In 2. parte, Sabbato post Cineres,

Offendite mihi numisma census. At illi obtulerunt ei denarium. Et ait illis Iesus: Cuius est imago hac & superscriptio? Dicunt ei; Caesaris.

Ad hac verba, triplex genus Veritatum occurrit, pro triplici perfectionis via seu vita. Primum quidem in via purgativa.

VERITAS PRACTICA.

Ad peccatricis animæ resipiscenciam, multum valet hæc quaestio: Cuius est imago hac?

RATIO EST, Quia multum valet ad peccatricis animæ resipiscenciam, si cum Divina gratia incipiat de peccato confundi & erubescere. Sed ad illam confusionem & erubescenciam multum valet hæc anima peccatrici proposita quaestio: Cuius est hæc imago?

Ergo & multum valet ad resipiscenciam, ac proinde nobis hodie proponenda in hunc finem.

I. PUNCTUM.

QUOD universum Apostolus de Christi Domini primo in terras adventu, ait venisse Dominum ut peccatores salvos faciat, hoc ad singulas eius actiones & verba referri potest, in quibus hoc unum egit quod primum loquutus est: Resipiscite, convertimini, Pœnitentiam agite. *Appropinquavit enim regnum colorum.* Quo tamen sine pœnitentia nemo perveniat. Vide supra in hæc parte, Dominica 18. Nec dubium quin eò tenderet in toto illo congressu quem habuit cum Pharizæis, & aliis quocumque ad se pretextu conyentibus quos sive acriter appeller hypocrisis, sive blandius ab eis querat cujusnam sit imago expressa in illo numismate census seu denario qui tunc exigebatur persolvendus: sic eos sapienter revocabat ad suam agnosendam perfidiam, ad salubrem inde confusionem hauriendam, & ad ipsam demique formandam ex animo resipiscenciam.

Quotinam quam tam & necessaria est hæc tan-

dem aliquando post tot annos in peccato exacto, bene formata resipiscencia, tam probe intelligeremus quantum ex his Christi Domini verbis bene formari possit! Hoc est quod modo meditemur, quod intendamus, quod enitamus Divina favente gratia.

Fundamentum & totius robur discursus in hoc præfatum est positum, ut bene semel confundi discamus & erubescere. Sicut enim hoc Deus præcipue queritur de peccatoribus quod erubescere nesciant, sic ubi hoc semel didicerint, querelæ desinent, quia ipsi sua peccata peccatores deserent. Est verò triplex confusio multum inter se discrepans, nam mala quædam est, quædam indifferens, & quædam bona & optima. Quod aperte Sapiens monuit: *Est confusio adducens peccatum, & est confusio adducens gloriam & gratiam.* Confusio quæ adducit peccatum mala profectio est, & tunc esse agnoscitur quando vel erubescimus bene agere vel peccatum confiteri. De quo genere confusionis Idem Sapiens proxime dixerat: *Pro anima tua ne confundaris dicere verum.* Confusio indifferens est naturalis ille motus quo quis in flagranti deprehensus scelere, dollet & confunditur se deprehensum, se convictum, se condemnatum. *Quomodo confunditur fur quando deprehenditur, sic confusi sunt domus Israel, ipsi & reges eorum, principes & sacerdotes, & propheta eorum, dicentes ligno, Pater meus es tu: & lapidi, tu me genuisti.* Dicitur portò indifferens quia nec bona ex se, nec mala est moraliter, sed ad utrumque idonea prout bene vel male procedet ulterius. Nam sunt qui desperent propterea, seque funditus perdant: sunt verò etiam qui à suis emergant iude vitis.

Et tunc bona esse incipit confusio quando iuvante gratia se peccator agnoscit coram Deo, sive pudet peccati, cuius ignotam ante gravitatem nunc percipit, horret, execratur. *Deum meum confundor & erubescio loquere faciem meam ad te, quoniam iniquitates nostras multiplicata sunt super caput nostrum:* Et quæ plura prosequitur plus ille sacerdos Esdras: quæ quidem confusio quamdiu peccati odium habet, semper bona est sed tantò est melior quanto illud odium est purius, propter Deum offensum: non propter damnationem, non propter dedecus, non propter pœnam, licet, ut dixi, bonam sit ex his etiam, confundi & odisse peccatum, sed, multò melius propter offensam Dei, quæ tantò gravius malum est ceteris omnibus, quanto major est Deus homine. *Recordabimini vitarum vestrarum pessimarum, sicut dicitur quoque*

diornaque non honorum, & displicebunt vobis iniquitates vestrae & scelera vestra. Confundimini & erubescite super viis vestris, domus Israel. Ex quibus Scripturae verbis non modo intelligitur quam sit vera confusio, sed quam sit etiam necessaria, quam commendata quam expetenda.

II. PUNCTUM.

AD illam autem confusioem & erubescen-
tiam valet hac anima peccatricis proposita
questio: Cuius hae est imago?

Quasi diceretur ipsi à Domino: Peccatrix anima, quid in te video, cum te in peccatis video? Video caelestem & divinam quandam imaginem, sed ita lutulentam & coenofam ut quam formosa est in te imago, tam foeda sit & deformis à te. Si te ita ignoras ut nescias in te esse imaginem Dei, nimis supina & inexcusabilis est hae ignorantia; nam facile posses ipso naturae lumine perspectam habere divinam tuam originem; & sicut non potes esse à te, sic non potes esse ab alio quam à summo rerum opifice qui non minus in te interius suam expressit imaginem, quam parentes exterius in humano quod ab illis accepisti corpore. Numquid non ipse est Pater tuus qui possedit te, priusquam scilicet producereris, & qui fecit & creavit te? Numquid de te dictum putas quod de primo dixit Deus homine, *faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram*? Numquid si de primo illo quae situm esset homine, cuiusnam esse imago: respondisset, Dei Creatoris sui; & nonne hoc ipsum de te responderes? Non est hic igitur quod ullam excusam ignorantiam.

At verò est quod multam & horrendam agnoscas & accules peccati tui malitiam. Nam primo cum nulla sit animae culpa quin annexam habeat maculam, nulla est etiam animae macula quae non in ipsam Dei simul redundet imaginem. Deinde autem cum culpa culpae additur, necesse omnino est toties multiplicari maculas, seu potius ex illis multis maculis unam quandam excrescere quae divinam imaginem ita proterat, ita inficiat, ita obvelet, & obscuret, ut merito quaeriposset, *cuius est imago haec?*

Apparet quidem semper esse imago Dei, sed inde magis apparet peccati gravitas & peccatoris malitia quae re tam sacra, tam augustam, tam divinam qualis est imago Dei, tam audacter impetat, tam dedecore maculet, tam multipliciter inficiat!

Maculata es in iniquitate tua coram me, dicit Dominus Deus. Certe hoc grave & horrendum, sic animam maculari coram Deo suo: sed quanto id gravius ipsam Dei maculari simul imaginem!

Nec dicas, hoc non intendi ab anima: Nam satis est hoc sequi ex peccato, sicut ad peccati contrahendam malitiam non est necesse peccatum ipsum intendi, sed solum id unde scitur peccatum sequiturum; sic profus satis est ad illam peccati declarandam gravitatem quod inde tantum nefas, & tale piaculum in divinam derivetur imaginem; cum praecipue, quod certe est dictu horribile, daemone expressè hoc intendat, nec aliud in mente prius habeat cum ad peccandum animam alliciat, nisi ut augustam illam Dei offendat imaginem, quam in homine dolet esse impressam, & cuius loco suam vellet inducere; cumque in Deum ipsum quod semper vellet, numquam possit, hoc unum arripit, ut quod de panthera dicitur, cum hominem sibi odiosum non potest assequi, propositam sibi eius imaginem quibus potest modis dilacerat: sic ille infensissimus Dei hostis hoc in imagine Dei per peccatricem animam conatur efficere, quod in ipsum vellet Deum si posset ultra contendere, si se posset sublimius & gloriosius evahere. Quod cum peccatrix anima non ignores, tu tamen illi obsecundas, tu illi animos facis, tu illi quo divinam in te obscuret speciem, porrigis, tu illi quo se in Deum exacuet subministras, tu illi arma expugnando Deo praebes, cum facultates tuas facis arma nequitiae.

Numquid gravius inde agnoscis peccatum tuum? Numquid illa peccati major gravitas majorem invehit confusioem coram Deo, cui nota sunt illa diaboli consilia, cui perspecta sunt tua cum illo commercia, cui denique numerata sunt & expensa quaecumque numero & pondere gravitatem illa peccati augent quo divina imago deprimitur, infuscatur. *Tu signaculum similitudinis, donec inventa est iniquitas in te!* V. de Ezechielis. Quod de ipso primum intelligi debet daemone, tum de illis quos habet castellas & ad ministros suae contra Deum superbiae. *Nam imitantur illum qui sunt ex parte illius, ut ait Sapiens.*

III. PUNCTUM.

QUOD est igitur in via purgativa primum & praecipuum ut peccator respiciat, plurimum promovetur hac quaestione proposita. Cuius est imago haec? Quia respondere non potest peccator

Bb 2. nisi

nisi plurimum erubescat & confundatur de peccato suo: neque talis confusio inanis est, sed tum aspirante divina Gratia sic operatur in anima peccatrice, ut quantum confusa fuerit, tantum respicitur & emergat. *Confundantur & reverentur, confundantur cogitantes mihi mala*, Quasi hoc unum posceret Deus ad eorum conversionem. Qua de re videri plura possunt in 3. parte, Hebdom 9. Feria 3. & 4. Et si verò non delenda per culpam imago Dei est, non est tamen minus dolenda culpa, quia non est minus contracta Divinæ offensæ imaginis, quam si penitus deleta imago esset: hoc est autem ad dolorem de peccato maximè proprium ut inde potissimum concitetur quod sit, offensæ Dei: *Quia peccavimus, & declinavimus à mandatu tuu.*

Adde quod cum duplex quodammodo considerari possit imago Dei, una velut naturalis, & alia moralis quæ propriè similitudo Dei dicitur, & quæ magis in sanctitate consistit; etsi prima per peccatum imago non pereat, at certè secunda perit: quod sanctus Augustinus apertè deplorat ad illa verba Apostoli: *Expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis, induite novum qui renovatur in agnitionem Dei, secundum imaginem eius qui creavit eum.* H. A. N. C., inquit, *imagine in spiritu mentis impressam perdidit Adam per peccatum, quam recipimus per Gratiam Injustitiae.*

Quod & sanctus Bernardus agens de primi hominis vestimentis quibus per peccatum nudatus est, sic paulò expressius: *An foris, inquit, & tunicam quartu inonjurilem qua non diriditur, sed foris provenit? Ego Divinam arbitror esse ima-*

ginem que nimirum non assuta sed insita atque ipsi impressa natura, diridi scindi: quo non potest. Ad imaginem nempe & similitudinem Dei factus est homo: in imagine arbitrij libertatem, virtutes habent in similitudine. Et similitudo quidem perit, verum tamen in imagine pertransit homo. Imago siquidem in gehenna ipsa vri poterit, non exuri: arde te sed non deleri: Hac ergo non scinditur sed forte provenit, & quocumque pervenit anima, simul & ipsa erit. Nam similitudo non sic: sed aut manet in bonu, aut se pecca verit anima, mutatur miserabiliter, jumentu insipientibus similita.

Vide: sine quid ex imagine Dei per peccatum pereat? Nempe quod est in illa sanctus & pretiosus, similitudo scilicet sanctitatis, qua sublatà, quid restat in anima tua; quod respondeas interroganti. *Cujus est hac imago & superscriptus?* Nempe est imago Dei, sed similitudo demonis; Est imago Dei, quæ fiebat anima socr. Christi, sponsa Spiritus sancti, & Dei filia: nunc autem captiva demonis, exosa Deo, pabulum mortis & Inferorum rea. O quam dissimilis? o quantum mutata superscriptio! Quidquid spectes quod per peccatum pereat vel quod remaneat, nihil nisi doloris spectaculum esse potest. Nam si quæ perit similitudo spectetur: o quæ perditio: si quæ remansit imago consideretur, o quale probum tanti per peccatum violati decoris, & illatæ simul injuriæ? Quod perit, manet dolendum; quod mansit, perit non fruendum. Quod deletum est, dolorem acuit, & quod deleri non potest, dolorem alit. Utrimque luctus, utrimque respiscendi sensus. *In fetu venient, & in miseri cordia reducam eos.*

Deinde pro vita quam vocant, *Illuminativa.*

VERITAS PRACTICA.

Sicut portavimus Imaginem terreni hominis, portemus & imaginem cælestis. 1. Cor. 15.

RATIO hac est ex eodem Apostolo cujus est proposita Veritas quod videlicet propterea portavimus imaginem terreni hominū quia qualū terrenus, tales & terreni.

Sed qualis est cælestis, tales & esse debent cælestes. Igitur sicut portavimus imaginem terreni, portemus & imaginem cælesti. Ipsa est sancti Apostoli tota Conclusio.

I. PUNCTUM.

QUANDO quarunt Theologi cum Divo Thoma cur secunda sanctissimæ Trinitatis persona quæ est Verbum Dei seu Filius Patris, carnem humanam assumpsit potius quàm alite dux, rationem, hanc inter ceteras reddunt, quod cum Filius sit ita Verbum Patris ut sit ejus vera Imago.

go, sic prorsus conveniebat fini carnis assumptæ seu mysterii quod Incarnationis dicitur, ut verbum Caro fieret potius quàm Pater aut Spiritus sanctus: Nam finis ille præcipuus quod alijs referuntur, salus est hominum, salus autem hominum in hoc vel maximè vertitur, quod expressis terminis dicit sanctus Gregorius Nazianzenus, *Divinam Imaginem aut manentem conservare, aut periclitantem fulcire, aut dilapsam in pristinum statum revocare.*

Ad hanc ergo imaginem quæ collapsa erat in homine reformandam, quid aptius quid convenientius quàm ut ipsa substantialis imago appareat, cujus aspectu & similitudine sic suo modo reformentur homines, sicut quæ scripto expressa sunt si fortè mendis scateant non melius emendantur quàm primò exemplari quod autographum, seu prototypum, sive originale dicunt consulto. Nonne sic expressè Apostolus, *quos præseruit & prædestinavit conformes fieri imaginibus filij sui?* ut sicut ipse Filius est character & Imago Dei, sic homo per conformationem Filij, conformetur & Patri, nec sit minus verum quod qui Fiho Dei similis est, similis est & Patri, quàm quod dicebat Dominus, *Qui videt me, videt Patrem meum.*

Sic aptè sanctus Gregorius qui Nyssenus dicitur, quod jam supra notatum est: *sua quaque vita pictor est, artifex hujus operis est voluntas, color sunt virtutes, Exemplar Christus.* Quamobrem quod est illuminativæ vitæ ac proficientium statusi maximè proprium, se in virtutibus exorcere, non potest melius adimpleri, quàm hoc sibi proposito exemplari; neque ad illud nobis proponendum possemus efficacius persuaderi, quàm his Apostoli verbis, *igitur sicus portavimus imaginem terreni homini, portemus & celestis.* Hoc est enim alterutrius hominis portare imaginem, sic illorum vitam & mores exprimere ut sicut primus homo terrenus erat, ita & terreni sint qui eum imitantur; & sicut secundus erat celestis, ita & celestes sint qui suo illum vivendi modo sequuntur.

Ratio verò quæ à primo deducitur homine ad secundum, est valde efficax, sed opportunius sequenti puncto declarabitur, cum hic solum necesse sit vocem *terrenus* quæ in prima propositione de primo usurpatur homine ac de nobis, probè intelligere. Non est enim de terra esse, vel in terram redire, quod solum spectat hominis corpus; sed de illius animo agitur, de illius vitam moribus, qui cum terrena, caduca, temporalia

sapientia, *terrena, animalu, diabolica*, quo triplici nomine triplex concupiscentia designatur; terrena nempe est oculorum sive habendi cupiditas; animalis est illa quæ dicitur carnis concupiscentia, diabolica vero est superbia illa vitæ cuius prius author & artifex diabolicus, qui *Rex Iof. 4. Super universos filios superbia dicitur.*

Sic itaque primus homo, & qui deinceps ab eo profluxerunt homines per peccatum terreni facti sunt, ut terrena potius sapiant, cogitent, & amplectantur quàm cœlestia; caduca potius quàm solida: temporalia potius & humana quam æterna & divina; unde illud Plaltis Regii. *Homo cum in honore esset non intellexit, comparatus est iumentu insipientibus, & similitu factus est illi.* *QVOMODO insultatum est hominibus, ait ibi sanctus Augustinus, qui non intellexerunt quid facerent de divitiis cum viverent, & putarent se beatos futuros, si haberent memoriam marmoream, quasi æternam domum, & si sui quibus reliquissent substantiam suam invocarent nomina eorum in terris ipsorum? Debuerunt autem contra præparare sibi domum æternam in bonis operibus, præparare sibi vitam immortalam, mittere ante se sumptus, sequi opera sua, attendere comitem egentem, dare ei cum quo ambulabant, non contemere Christum ante januam ulcersum, qui dixit, Cum uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Quia ergo non intellexit homo in honore positus, factus ad imaginem & similitudinem Dei, homo prælatu iumentu. Non enim fecit Deus sic hominem, quomodo fecit iumentum; sed fecit Deus hominem cui servirent iumenta. Nunquid ejus viribus & non intellectu? Ille autem non intellexit. Et qui factus erat ad imaginem Dei, comparatus est iumentu insensatu, & similitu factus est illi. Unde alibi dicitur, Noli te esse sicut equus & mulus, quibus non est intellectus.*

O si saltem se homo nosset, si se in sui cognitione deprimeret, si sibi diffideret, & se tanquam infirmum regeret; Sed tantum abest ut inde humilior & cautior fiat quin potius tantò in superbiam videtur audacius evehi, quantò in libidinem profusus labitur, undè aptè consequenter Psalmus: *Hæc via illorum scandalum ipsis, & postea in ore suo complacent, quasi diceret, quo se potissimum deberent accusare & confundere, hoc se excusant & gloriantur, quia scilicet sunt terreni, sunt carnei, sunt homines, sunt infirmi, sunt fragiles, nec ita volunt sanari concupiscentiam quàm expleri; neque ita verò expleri ut si-*

Iac. 3.

Rex Iof. 4.

Ps. 48.

Ibid.

Math. 25.

Gen. 1.

Ps. 31.

gnatum super ipsos lumen vultus divini arguat quod faciunt, quamobrem vitiiis auctoritatem quarunt, & quod contra rationem nolunt videri velle, videntur sibi posse præterito quodam rationis velo, contegere.

Cum sint porro multa miserandi hujus damnati status, tum ad quatuor præcipuas in quatuor animæ partibus inflictas plagas referuntur, de quibus ex sancto Thoma fuisse dictum est in 3. parte, Dominica duodecima vide accuratè.

I. PUNCTUM.

SED qualis est Cælestis, tales esse debent Cælestes.

Non ita etiam cælestis Christus dicitur, quod de cælo descenderit vel quod illuc redierit unde advenerat. Sed quod cælestem vitam egerit, & agenda docuerit; prout ibidem habetur in eadem Dominica duodecima ex S. Bernardo, qui quatuor cardinales virtutes à Christo Domino nobis in exemplum expressas exhibet quæ sunt videlicet in quatuor illarum de quibus puncto præcedenti, plagarum primo remedio, quo terrena vita exhauriatur, atque in cælestem transeamus, tum opportunè quatuor resurgens sui corporis dotes, de quibus in die Paschæ nobis hic adhuc superstitibus, id est, animis nostris ad illam vitam peragenda idoneis Christus communicat, ut non minus ab illo cælestes esse possimus si volumus, quam ab Adamo terreni. Si enim unius delicto multi mortui sunt, inquit Apostolus, multo magis gratia Dei, & donum in gratia unius hominis Iesu Christi in plures abundavit. Ac rursum paulò post: Si enim unius delicto mors regnavit per unum: id est, terrena vita, & sapientia carnis quæ mors dicitur: multo magis abundantiam gratia & donationis & iustitia accipientes, in vita regnabit per Iesum Christum: vita cælestis scilicet in hoc mundo, & beata in futuro sæculo. Quasi diceret Apostolus potuit fieri ex Adamo ut homines terreni fuerint, multo magis potest à Christo fieri, ut homines sint cælestes: si verò hoc ita verius & abundantius possunt homines, hoc certè debent. Nam cum sit res ex se tam præstans, tam eximia, quid est quamobrem illam nolint quam si velint possunt adipisci? Si possent ita divitias, ita scientias, ita honores, & alia vitæ decora sive commoda consequi, prout vellent, nonne vellent quantum saltem sibi suisque opportunum & necessarium esse ducerent? Cur non igitur ita velint illam cæ-

lestem vitam quam si velint possunt cum Christo vivere? Cur non dicant cum Apostolo, *mibi vivens Christus est & mori lucrum?* Responde si quid habes; vel confundere quod nihil habeas respondendum quam quod nolis, ut supra fufius declaratum habetur in hac parte, Fer. 5. Hebdomadæ.

III. PUNCTUM.

IGITUR sicut portavimus imaginem terreni hominis, portemus & imaginem cælestis. Cur enim amplius deferamus terreno quam cælesti? Sunt vitæ scilicet præteritis commoda quibus homo terrenus magis favet & conformatur quam cælestis cuius bona non ita mentem afficiunt; At illi verò sunt affectus corrigendi, non gustu sed iudicio: non humano tantum iudicio sed divino resisti penditur. Confer divitias vitæ terrenæ cum vitæ cælestis divitiis, delicias cum deliciis, honores cum honoribus, *Non iudicare secundum speciem, sed iustum iudicium iudicare.* Vide quid de his olim Christus iudicavit, quid modo iudicet & quid aliquando iudicaturus sit. Potestne certius & iustius divino Christi iudicio iudicium quæri? Possuntne res aliter in se esse, quam sicut illas Christus novit, & de his iudicat? Potestne verò tu aliter quam Christus de his iudicare quin erres, cum aliter de illis iudices quam revera sunt, sicut non nisi Christus iudicet quam prout sunt, Potestne verò velle sic errare scientes, sic errare perpetuo, sic errare tam damnose, tam turpiter, ut terrenum hominem cælesti præferas?

Multa passim ex ante dictis huc referas. Ex 1. parte, Feria 4. Hebd. 3. in Adventu. Ex 2. parte, Feria 6. post Cineres, & in die Paschæ ac tota consequenti Hebdomadæ, Ex 3. parte, Ferias 5. & 6. Hebdom. 13. ubi hæc in primis opportuna est Veritas:

Qui cælesti pane sic vivunt ut cælestes fiant, ita in suis vivunt corporibus sicut cælestes in assumptis.

Et verò egregia est apud sanctum Paulinum descriptio terreni & cælestis hominis in Epistola octava ad Severum Sulpitium qui Paulini petierat imaginem. *Qualem inquit, cupis ut mittam imaginem tibi, terreni hominis, an cælestis? Scio quia tu illam incorruptibilem speciem concen-*

1. Cor. 3. p. 10.

piscis, quam in te Rex caelestis adamavit. Neque enim alia potest tibi à nobis necessaria esse, quam illa forma ad quam ipse formatus es, qua proximum iuxta te diligas: nulloque te nobis excolere velis, ne quid inter nos inaequale videatur. Sed pauper ego & dolens, quia adhuc terrana imaginis qualitate concitatus sum, & plus de primo quam de secundo Adam carnis sensibus & terrenis actibus refero, quomodo tibi audeo me pingere, iam caelesti imaginem in facili prober corruptione terrana? Verimque me concludit pudor: erubescio pingere quod sum, non audeo pingere quod non sum: oati quod sum, & non sum quod amo. Sed quid mihi miseroproderit oatisse iniquitatem & amare virtutem, cum id potius agam quod odi, nec laborem piger id potius agere quod amo? Ipse discolor mei intestino bello distrahor, dum spiritus adversus carnem, & caro adversus spiritum dimicat: & lex corporis lege peccati legem meam impugnat. Infelix ego, qui venenatum inimicae arboris gustum nec Crucis ligno digessi: durat enim mihi illud ab Adam virus pateternum, quo univrsitatem generis sui pater pravaricatus infecit: ut qui naturali bono oculo mentis apertos innocentia & iniquitatis clausos habebam, lesalem prudenciam boni malique doctum, de insauso nemoris interditi cibo casatus pariter & male luminatus haurirem.

Agnovi bonum, & feci malum, cum aequè mihi liberum esset bonum facere, nisi utilitatem anima contemptissimè vitio voluntatis: qua id quod non exspectabat admisi, dum non tempero quod licebat. Propterea justè illos innocentia oculos, quibus malum non videbam, perdidit: & istos in vicem quibus peccatum agnosceretur in poenam conscientia iniquitatis accepit. Nam & vidisse primos generis humani parentis, & non vidisse, Scriptura declarat. Vidit enim mulier arborem quod bona ad manducandam, & grata erat oculis ad videndum. Vidit, inquit, ergo habebat oculos. Et quid deinde subtraxit? Cum manducassent (inquit) aperti sunt oculi eorum, Ergo ceci fuerant. Unde advertimus? Quoniam non potest in eodem corpore simul convenire cecitas & visus oculorum. Sed certè est quoddam cacum in nobis etiam videntibus, & contrariò etiam in cecis videntibus. Propter quod arbitror illud à Domino esse dictum: In iudicium ego veni in hunc mundum ut qui non vident, videant; & qui vident, caeci fiant.

Venit ergo Dominus ut vetera transirent, & nova oriententur. Et impletum est quod dixerat: Ego occidam & ego vivere faciam quia veterem nostrum hominem assumendo interfecit, affigens illi cruci, dissipans se carne tradidit principibus & potestatibus, liberè triumphans eum in semetipso; & vivificavit novum ex resurrectione mortuorum, ascendens in altum, & collocans eum in caelestibus. Sic ergo venit ut illuminarentur caeci, & cecarentur videntes: ut oculi nostri qui in transgressionem aperti fuerant, cecarentur; & vicissim qui cecati fuerant, aperirentur. Bene enim cecus sum, si non video peccatum, & bene oculatus, si cetero justitiam. Ora ergo, mi frater, ut utrumque in me operetur Dominus, cecet videntem meum, ne videam vanitatem; & illuminet non videntem, ut videam aequitates. Occidat in me veterem hominem cum actibus suis, ut reslorescat in Christo caro mea, & renoveatur sicut aquila, juvenis mea. Hac est enim mutatio dexterae Excelsi, cum immutabimur à nobis in illum hominem qui secundum Deum creatus est, cuius imago caelestis est, deponentes eum qui corruptitur secundum desideria erroris. Huius imaginem in me, quaeso, Deus conterat, & ad nihilum redigat imaginem nostram, id est terrenam, in civitate circumstantiam; & instaures in nobis atque perficiat imaginem suam, in qua nos pingi non pudet, quam praesentes vere dicamus: Defecit cor meum & caro mea, Deus cordis mei, & pars mea Deus in saecula. Cum enim bona commutatione, qua est homini à dextera Excelsi, defecerit cor meum & caro mea, id est, alius voluntatis & fructus carnis mea, tum jam, ut à corporeis nexibus liber, & à meo corde purgatus dicere audeam: Deus cordis mei, & pars mea Deus in saecula. Verum compleatur in me verbum illud Evangelici Simeonis, ut fiat mihi Christus in ruinam & resurrectionem. Ruina exteriori meo, & interiori resurrectioni, ut cadat in me peccatum, quod anima cadente consistit; & exurgat ille immortalis, qui cecidit exurgente peccato. Exterioris enim status, interioris casus est: & ideo quando infirmatur exterior, qui intus est renovatur de die in diem. Quo genere perfectus magister ait: Quando infirmor, tunc potens sum.

Denique pro vita unitiva, qui Perfectorum est status.

Apoc. 21.
 Deus 32.
 Col. 2.

Eph. 2.

Pf. 118.

Pf. 10.

Col. 3.

Pf. 27.

Pf. 102.

Pf. 76.

Eph. 4.

1. Cor. 15.

Pf. 72.

Pf. 72.

Pf. 76.

Pf. 72.

Luc. 2.

2. Cor. 4.

VERI-

VERITAS PRACTICA.

Non aliter in nobis formatur imago Christi, quam si nos in eandem imaginem transformemur.

- Gal. 4.* RATIO EST, Quia non aliter in nobis formatur imago Christi, quam si Christus ipse in nobis formetur, sicut ait Apostolus.
- 2. Cor. 3.* Sed non potest Christus sic in nobis formari, nisi nos in eandem ejus imaginem transformemur, sicut Idem sanctus scribit Apostolus.
- Ergo non aliter in nobis formatur imago Christi, quam si nos in eandem imaginem transformemur: Quod perfectiorum est maxime proprium, & illius via quam vocant univ. va.

I. PUNCTUM.

POSSET hic fusius explicari quæ paucis supra commemorata est duplex in nobis imago Dei. Prima naturalis qua instar Dei, anima nostra est incorporea, indivisibilis, tota in toto corpore, & tota in singulis partibus, independens à corpore, immortalis, dans corpori motum & operationem, una in essentia, & trina in potentiis nobilissimis, libero arbitrio prædita, & dominio in res omnes corporeas, quarum est quoddam velut compendium, & finis ultimus, capax scientiæ, virtutis, gratiæ, gloriæ, beatitudinis, visionis Dei & fruitionis ejusdem, qua in ipsum quodammodo transit Deum.

Altera supernaturalis tripliciter considerari potest. Primò in gratia quam dicunt habituali quæ cum verè sanctificet animam, facit eam verius & nobilius similem Deo, ac proinde illustriorem ejus Imaginem. Secundo in virtutibus tam infusis quàm acquisitis: tam internis quàm externis: tam Theologicis quàm moralibus, quarum actus cum frequentes & probatos exercent homines, tum singulari modo dicuntur similes Deo, & sæpe Dominus ex hac Divina similitudine nos provocat ad illos præsertim virtutum actus, quibus proximo cuivis beneficit, Et eritis, inquit, filij Altissimi, hoc est similes, sic enim pergit, quia ipse benignus est super ingratos & malos. Estote ergo misericordes, sicut & Pater vester misericors est. Tertio in certo quodam gradu sanctitatis & virtutum omnium quem unicuique sic præfigit Deus, ut de unoquoque singillatim dici possit. Non est inventus similis illi qui

Luc. 6.

Ecclesi. 4.4

1. Cor. 7.

conservare legem Excelli. Donum est proprium

quod unusquisque habet ut alius quidem sic, alius verò sic faciat, quod sæpe monet Apostolus, & de quo supra frequenter actum est. Sicut autem per istud donum attingitur ille sanctitatis & virtutis gradus qui est unicuique destinatus ac propositus: sic per istum gradum præsertim efficitur, ut quæ in nobis est supernaturalis imago Dei, dicatur esse potissimum imago Christi: quia videlicet sic perfectè in nobis Christus formatur sic in nobis perfectè regnat, sic nos regit, nos perficit, & ad beatam ducit vitam. Quæ quidem Ratio tantò magis patebit & valebit, quantò universalius concludet pro declaranda Veritate proposita, quod nec aliter imago Christi perfectè formetur in nobis quàm si Christus in nobis ipse formetur: sic autem facile demonstratur.

Non enim aliter in nobis perficitur imago Christi quàm si nos ipsi perficiamur & sanctificemur, nam imago Christi alia pingi nec fingi potest, quam per propriam nostram sanctitatem: nulla est autem nostra sanctitas & nulla perfectio nisi formetur in nobis Christus. Id est, nisi Christus in anima per Spiritum sanctum suum, per suas gratias, per suos, omnes quos ipse solus intelligit motus & modos animum regat, dirigat & quaquaversum fleat, verter, ac pro suo moveat arbitratu tanquam Pastor in suo gregi, tanquam in suo ductor exercitu, tanquam in navi navarcha; tanquam in domo Pater familias: tanquam rex in pacato suo regno; tanquam in corpore anima: tanquam in cælo Deus. Hoc est formari Christum in nobis, & hæc est nostra spiritalis perfectio, quia hic finis noster, hic finis nostræ devotionis, nostræ charitatis, nostræ humilitatis, & uno verbo totius nostræ virtutis ut se Christo totam subiciat, ut talis tantaque sit, qualem quantamque ipse velit: neque major, neque minor. Hic est ipsius etiam Christi morientis & resurgentis quidam finis ac fructus ut dominetur mortuorum & vivorum, inquit Apostolus; finis autem & perfectio sic simul cohærent ut qui est finis alicujus rei, sit ipsa ejus perfectio: nec ulla ullius rei possit esse perfectio quam qui est ejus finis: unde si Christus nostra est perfectio quia noster est finis, sic perfectio Christi hæc in nobis existentis perfectio est ut sic formetur, sic nos perfectè regat & moveat.

Filio

Filioli quos iterum parturio donec formetur Christus in vobis! Quasi diceretur, donec formetur in vobis Christus, nihil fiet: hic meorum apud vos finis & fructus laborum est. Sic præclare sanctus Augustinus, dum explicat quomodo Christus dicatur finis noster: Dicitur enim finis qui consumit, & dicitur finis qui perficit: aliter enim intelligimus eum audimus, finitus est cibus qui manducabatur: & aliter intelligimus, cum dicitur, finita est vestis qua texebatur. In utroque audimus, finitum est: sed cibus ut jam non esset, vestis ut perfecta esset. Finis ergo noster, perfectio nostra esse debet: perfectio nostra Christus est, in illo enim perficimur quia ipsius Capiti membra sumus. Id est, sicut membra corporis non perficiuntur moraliter qua perfectione possunt petfici nisi à capite moveantur & regantur, sic neque nos aliter perficimur quàm per Christum qui est Caput ex quo totum Corpus compactum & connexum per omnem juncturam subministrat, inquit Apostolus. Et sicut nisi caput corporis per ætatem, per naturam & gratiam sanè compositum esset & formatum, membra non possent aptè regi, sic nisi Christus ita esset in nobis formatus quantum esse debet ut nos regat in omnibus, nulla esset ejus in nobis imago, nulla sanctitas, nulla perfectio, si cesset caput regere, membra cessabunt regi.

II. PUNCTUM.

SED non aliter formatur in nobis Christus, nisi nos in eandem imaginem transformemur.

Id est, nisi nos totos sinamus regi per certa illa media quibus ita judicat & ita vult nos esse regendos, ut nihil aliud voluntariè sentiamus quàm quod ipse sentit & ordinar. Hoc enim est in eandem imaginem transformari: quando non solum in aliquibus sed universim in omnibus: quando non aliquoties sed semper: quando non coactè sed voluntariè: quando non externa tantum mandatorum executione, sed interna etiàm voluntatis & judicij conformatione, nos totos illi subdemus: quando denique nec ipsi permittetur imaginationi fingere sibi aliquid aliud commodius vel delectabilius, vel gloriosius quàm quod ipse statuit & imperat. Sic in ejus imaginem toti transformamur, id est, in illud ipsum quod videt & quo movetur ad impetandum nobis, ut eodem nos ipsi motivo ducamur ad parendum. Sic est quodammodo transire in ipsum, sic est ipsum perfectè amare, cum sit ille a-

Haynesius Pars quarta,

moris effectus nobilissimus, sic à te discedere ut transeas in amarum & dicas: *Vivo autem, jam non ego, vivit verò in me Christus.*

Sed de sublimitate hujus perfectionis gradus paulò post fufius tercio sequenti puncto; nunc quàm sit necessarius aspirantibus ad perfectionem, ipsa Propositionis verba exigunt ut explicemus, nempe non aliter in nobis perfectè formatur Christus, neque ex consequenti aliter ipsa perfectio attingitur nisi nos ita, ut dictum est, in eandem imaginem transformemur: sic autem facile declaratur, præsuppositis his quæ antecedenti puncto declarata sunt de Christo in nobis existente ac formato, Nam si hoc aliud nihil est quàm Christum sic in nobis regnare ut revera nos totos regat & ad nutum flectat, quomodo id aliter intelligetur fieri quàm si toti nos ejus simus, totum nos ejus imperio sinamus flecti? Nonne hoc ipsum est quod tam expresse traditur in prima parte, ubi hæc Veritas demonstratur:

Non nisi tribus oblatis concupiscentiis Rex Christus recognoscitur.

Quod autem de tribus concupiscentiis sibi dicitur, hoc idem de tribus animæ facultatibus ad perfectionem comparandam, jure dici potest. Nam nisi perfectè Christo pareatur, quomodo nos perfectè reget? nisi verò voluntariè & judicio pareatur, quomodo illi perfectè parebitur? Nonne hoc est quod perficiendis suis commendabat Apostolus: *Mundemus nos ab omni inquinamento carnis & spiritus, perfectentes sanctificationem in timore Dei*: Sunt videlicet inquinamenta carnis tres concupiscentiæ, si non mundentur: sunt verò inquinamenta spiritus tres animæ facultates, nisi pariter illis mundandis studeatur. Quamobrem nisi ex æquo subdantur omnia non perficietur in nobis Christus, non perficietur Sanctificatio, cui perficiendæ opportunum sane illud quod addebat Apostolus *in timore Dei*: nempe illo perfectò timore Dei, qui donum dicitur Spiritus sancti, quo ut ait S. Thomas *voluntariè Deum reveremur, & nos ipsi subducere refugimus*. Quod si tamen velis & alium posse timorem intelligi qui nonnullam habeat inclusam pœnam, facile cesserim dum sic agnoscas timendum tibi esse ne unquam in te formetur Christus, quod vix unquam transformari te sinas in eandem cum ipso imaginem & voluntatem.

Cc

tem

tem; atque id demum pro ingenti ducas supplicio, sic nunquam in te Christum formari.

III. PUNCTUM.

SIVE igitur de Christi agatur imagine, sive de ipso in nobis formando Christo, neutrum perfectè formabitur nisi nos in eandem imaginem transformemur, & toti Christo conformemur, quod non modo docebat Apostolus suis scriptis, sed multo amplius suis factis; sic enim ipse tam enax erat ordinis, quicumque tandem à Christo sibi præscriberetur, ut omnium quasi oblitus, hoc unum cogitaret ut in eandem cum Christo transfret imaginem, & quandam velut imaginationem ejusdem prorsus rei peragenda quam ab illo sibi videbat ordinatam. Sequor, inquit, si quomodo comprehendam, in quo & comprehensus sum à Christo Iesu. Fratres, ego me non arbitror comprehensisse. Vnum autem, quæ quidem retrò sunt oblitiscens, ad ea verò quæ sunt priora, extendens me ipsum, **AD DESTINATVM PERSEQVOR**, ad bravium superna Vocationis Dei in Christo Iesu. Quasi diceret, Hoc unum ago quod agendum mihi Christus præscribit. Nunquam præcedo, semper sequor; sic me Ille comprehendit, sic illum ego velim comprehendere & assequi sicut comprehensus sum, sicut me sibi optatorum; nisi hoc agam, nil me arbitror agere. In hoc uno salutem, perfectionem & beatitudinem meam constituo. Sic illud bonum specto tanquam scopum quòd meam dirigam omnia: tanquam certum bravium quod curando referam si non in aem cursum meum volo: tanquam ipsum denique gloriæ præfixum gradum cuius adipiscendi non sit alia mihi via quam quæ mihi à Christo singulis aperta patet momentis. Quod ut omnes perfectionis propriæ studiosi similiter de se sentiant & a se exigant, sic pergit S. Apostolus: *Quicumque ergo perfecti sumus, sic sentiamus, idem sapiamus, in eadem permaneamus regula.* Id est, nos ita contineamus, ut nihil quam ipse Christus velit & de nobis cogitet, velimus & cogitemus, sicque in eandem prorsus transcamus imaginem.

Coloss. 3. Atque hoc ipsum alibi repetens, *ut exhibeamus, inquit, omnem hominem perfectum in Christo Iesu, in quo & laboro, certando secundum operationem eius quam operatur in me, in virtute, quasi dicitur: Hoc est unicuique suo in statu*

contendendum ut se perfectum exhibeat hominem: non exhibebit autem nisi in Christo Iesu, nisi Christum habeat Ducem, Magistrum, Regem, & nisi fideliter in omnibus illi obsequatur. Quod quidem dum contendet non miretur si laboret; Nam & ego Apostolus sic laboro, sic certo, nec aliter virtutem exciteo vel aliud opus operor, quam prout ipse Christus in me operatur, & in certa quadam virtute seu certo virtutis gradu quem nec excedere, mihi licitum puto, nec ab illo deficere.

Hoc est vinculum *Charitatis* quo sic Christo connectimur ut nos nihil à Christo saparet. Hæc est excellentior via quæ via est perfectè unitiva in perfectò divini amoris actu cuius hoc est maximum prodivum sic amantem omnia conferre simul in amatum, ut soli huic amori sit proprium; atque idcirco hic amor sit plurimum commendatus, & omnibus omnium votis exoptandus.

Sic insigniter S. Augustinus: *Anima insignis in manu Dei imaginis illustris similitudine, habet in se, ex cap. 16. Deo, quo admonetur semper, aut stare cum eo, aut ad eum redire si mota suis affectibus, imò defectibus fuerit. Et non solum habet unde respirare quæ in spe venit & misericordia: sed etiam unde audere aspirare ad nuptias verbi, & cum Deo miræ factus sociari: atque cum rege Angelorum ducere iugum amoris. Hæc omnia facit amor, si anima exhibeat se similem Deo per voluntatem, cui similis est per naturam, diligens sicut dilecta est. Solum enim est amor ex omnibus animarum motibus, sensibus atque affectibus, in quo potest creatura, etsi non ex aquo respondere auctori, vel ipsi mutuam respondere vicem. Amor ubi venerit, ceteros in se omnes traducit & captivas affectus. Amor per se sufficit, per se placet, & propter se. Ipse meritum, ipse primum, ipse causa, ipse fructus, ipse usus. Per amorem enim conjungimur Deo. Amor facit unum spiritum de duobus. Amor facit idem velle, & idem nolle. Amor facit prius mores componere, postmodum omnia, quæ ad sunt tanquam non ad sunt consideraret tertio verò loco, mundæ cordis acie superna & interna conspiciere. Per amorem, primum in saculo bonè geruntur honesta, postmodum etiam honesta saculi despiciuntur, ad extremum etiam Dei intima conspiciuntur.*

Reddito

Reddite ergo quae sunt Caesaris, Caesari; & quae sunt Dei, Deo.

VERITAS PRACTICA.

Nisi reddantur Caesari quae sunt Caesaris, non reddentur Deo quae sunt Dei.

RATIO EST Quia non reddentur Deo quae sunt Dei, nisi reddantur Deo quae Ipse à nobis exigit.

Sed nisi reddantur Caesari quae sunt Caesaris, non reddentur Deo quae Ipse à nobis exigit.

Ergo nec reddentur quae sunt Dei, Deo, quae ne Impietas perpetretur, si reddenda sunt Caesari, quae sunt Caesaris, sicut quae sunt Dei, Deo.

I. PUNCTUM.

PLENAM mirabilem responsionem, iure vocat sanctus Hilarius quam Christus Dominus reddidit Pharisaeis, concludendo ex eorum verbis reddenda esse Caesari quae sunt Caesaris, & quae sunt Dei, Deo. Triplex autem ejus miraculum seu tripliciter admiranda videri potest responsio. Primo quidem propter eam rationem quam Idem sanctus Doctor profert, nempe quod ita omnia inter, contemptum saeculi, & contumeliam ledendi Caesaris temperavit, ut curis omnibus & officio humanis devotus Deo mentes ab solveret, eum Caesari quae ejus essent reddenda decernit. Quasi diceret, sic respondisse Dominum ut sua responsione nos invitaret ad illa omnia contemnenda & relinquenda quae sibi tanquam debita Caesaris responderet, quo facto id consimile eveniret, ut cum deinceps nihil restaret quod Caesari deberetur, de solis Deo reddendis debitis quietius cogitaretur. Quod certe mirum quam opportunè, quam egregie, quam aptè Dominus responsionem suam transiitulerit ad illud quod habebat antiquus & carius commendandum, nempe ut animas à terrenis & humanis ad caelestia & divina converteret. Quod & saepe alias ab ipso praestitum observari potest in Evangelio, ut cum praestitum de dividenda, duos inter fratres, hereditate rogatus est, sic se istis immiscere terrenis recusavit, ut tamen efficacissimum inter ipsos conveniendi & aeternae salutis comparandae modum suggererit, si vellent scilicet animum à nimio rerum terrenarum affectu sevocare in quibus nil solidae reperitur quietis. *Videte, inquit, & cavete ab omni curia, quia non in abundantia*

curia cuiusquam vita eius est ex his quae possidet, quod proposita similitudine de contemptu divinis more luculenter confirmavit.

Ex quo dices non modò res humanas sicut consuevit Ch. illas, contemneret, sed & suis contemnendas proponere, atque ex omnibus aliorum dictis verbum aeternae vitae semper elicere.

Secundo, mira Ch. ista responsio est, quod ita sapienter & supra eorum omnium à quibus interrogatus fuerat, expectationem respondit, ut illi ipsi nequissimi de posita sua nequitia mutati fuerint tale responsum, cui retundendo nihil profus haberent, licet hac dolosa mente accessissent, ut si tributum esse Caesari petiendum pronuntiaret, deferrent illud nomen ejus ad plebem cui cum esset odiosa talis tributi solutio non dubitabant quin hominem ejus solutionis propugnatorem odisset & detestaretur. Et tamen nihil horum audent nec cogitant! hoc sane mirum!

Tertio quis non mireretur quam paucis & expressis verbis rem totam Dominus definiverit cum dixit reddenda esse Caesari quae essent Caesaris? Quis enim in hoc ipsum statim non consentiret, cum id sit lumine naturae notum, & in naturali jure positum ut quisquis sua reposeat ei reddantur? Sua vero tantum reposeat Caesaris à Judaeis inde fieri manifestum, cum in ipsis quos Caesar exigit nummis, imaginem Caesaris cuderint, in signum propriae deditiois & servitutis. Cum praeterea verò sciret Dominus fore quondam Haereticos qui negarent Principibus pendendum esse vectigal, sua illud autoritate sancitum voluit, & cum ipse tributum solvit, & cum solvendum docuit. Quamobrem inde deducta est Veritas Practica, quae tantò ad praxim esset firmior, quanto maiorem ab ipso Deo firmitatem acciperet; & quanto evidentius demonstraretur quod nisi reddantur Caesari quae sunt Caesaris, nec ipsi Deo reddantur quae sunt Dei.

Sic autem evidentissimè demonstratur, Nam profectò non reddentur Deo quae Dei sunt, nisi ea reddantur quae Ipse à nobis Deus exigit. Tam certò constat etenim Deum ita justum & æquum esse, ut hoc ipso quo quid à nobis exigit, dubitari non possit quin suum exigat, cum praestitum imperando id exigat, cui nisi pareamus, se offensum pronuntiet & nos tanquam rebelles puniat.

Rom 9.

Quid ergo dicemus inquit Apostolus, nunquid iniquitas apud Deum? absit. Esset verò iniquitas si quid non suum ita exigeret ut qui non redderet, puniretur. Cur enim puniretur si non ei debebat quod non reddidit? Nonne sic Ipse suam probat justitiam & æquitatem apud illum qui murmurabat de tanta mercede his concessa qui serò veniant in vineam, quanta nec majorè acceperant qui pondus dici & æstus portaverant? Amice, inquit, non facio tibi injuriam. Nonne ex denario convenisti mecum? Tolle quod tuum est & vade. Volo autem & huic novissimo dare sicut & tibi. An non licet mihi quod volo, facere? Quasi diceret si à te plura exigerem quàm ex quibus convenisti mecum: aut si quid inde tuum diceret quod alteri tribuo, te audirem libentius: Sed cum nihil nisi de meo tecum agam vel cum altero de quo quereris, quid habes quod queraris? An non licet mihi de meis quod volo facere? An putes me quidpiam de te ulla statuerè, quæ non sit mea? *Æquitas Domine judicium tuas, æquitas testimonia tua in æternum.*

Matth. 20.

Qui dicitur inquit ut ipsa loquitur Sapientia: Melior est sapientia quàm vires, & vir prudens quàm fortis. Audite ergo reges & intelligite, discite iudices finitè terra. Præbete aures vos qui continetis multitudines, & placetis vobis in turba nationum quoniam est à Domino potestas vobis, & virtus ab Altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur: quoniam cùm effectus ministri regni illius, non rectè iudicassetis, nec custodissetis legem justitiam, neque secundum voluntatem Dei ambulastis. Horrendè & crudè apparebit vobis: quoniam iudicium durissimum huic qui presunt fiet. At quæso tenetis obsequentes suos illi haberent subditos, quomodo ita punientur? quomodo non rejicerent in istos culpam, aut quomodo isti essent in culpa, nisi simul intelligerent se tam strictè teneri iustis suorum regum observandis imperiis, quam reges tenerentur iusta illis decernere?

118.

II. PUNCTUM.

SED nisi reddatur Cæsari qua sunt Cæsari, non redduntur Deo qua ipse à nobis exigit.

Nam id à nobis exigit ut quæ sunt Cæsaris reddantur Cæsari, nempe observantia sive honor, obedientia, servitus, tributa & quæ his nominibus obsequia continentur. Exigit autem multis modis: Primo quidem ratione seu lege naturali, quæ à lege manat æterna: sicut enim recta ratio dicit & persuasit hominibus præficere sibi Magistratus, seu Duces, seu Principes, seu Reges, seu alios Gubernatores à quibus regerentur: sic planè dicitur illis esse parendum, & omni modo deferendum, nam alioquin quomodo regerent? Nonne idcirco eum felices à quodam adulate prædicarentur Lacedæmones quod peritos haberent Duces, respondissetque unus inter illos primarius, non idcirco esse felices, sed quod haberent subditos valde obsequentes, tant opere commendatur hoc responsum ut inter præclara Sapientium dicta quæ omnes probent, censetur?

R. 8.

Deinde verò Justitia quæ communis est virtus ejus parens ac author Deus est, & sine qua non possent homines inter se convenire ac vivere: nonne id tam certò exigit quàm certum est non posse ratò servari iustitiã nisi sint non modo qui jura legesque condant, tucantur, & protegant, sed qui etiam juris ac legum Conditoribus pareant & obsequantur? *Meum est consilium & æquitas, aut*

divina Sapientia, mea est prudentia, mea est fortitudo: per me Reges regnant, & legum Conditores iusta decernunt. Per me Principes imperant, & Potentes decernunt iustitiam. At quomodo constarent hæc omnia nisi simul à subditis ipsa exigeret Sapientia ac suis deessent Regibus, sed omnem illis deessent observantiam?

Audi verò iterum ut ipsa loquitur Sapientia: *Melior est sapientia quàm vires, & vir prudens quàm fortis. Audite ergo reges & intelligite, discite iudices finitè terra. Præbete aures vos qui continetis multitudines, & placetis vobis in turba nationum quoniam est à Domino potestas vobis, & virtus ab Altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur: quoniam cùm effectus ministri regni illius, non rectè iudicassetis, nec custodissetis legem justitiam, neque secundum voluntatem Dei ambulastis. Horrendè & crudè apparebit vobis: quoniam iudicium durissimum huic qui presunt fiet. At quæso tenetis obsequentes suos illi haberent subditos, quomodo ita punientur? quomodo non rejicerent in istos culpam, aut quomodo isti essent in culpa, nisi simul intelligerent se tam strictè teneri iustis suorum regum observandis imperiis, quam reges tenerentur iusta illis decernere?*

Tertiò, quæ Deum ipsam colendum monet Religio, monet & colendos reges ac principes: Nam præterquam quod ipsi reges Deum ita representant, ut in illis singulari modo Deus colatur, quænam alioquin vel ipsius Dei posset esse Religio, nisi esset observantia Regum ac Principum? qualis ordo, qualis disciplina, qualis Dei cultus, ubi confusa essent omnia sicut omnia confunderentur nisi superioribus inferiores subderentur?

Non est dissensio in Deo, sed pax: sicut & in omnibus Ecclesia sanctorum doceo, inquit Apostolus. Hic nempe fuit error Judæi cujusdam Galilæi de quo in Actis Apostolorum est mentio, qui cùm Judæos excitasset ad negandam Romanis quibus tum erant subditi quam debebant observantiam miserè petiit, atque inde factum est ut cùm à Judæis & ab ipsis potissimum Galilæis orta esset Christiana Religio malè apud Infideles hoc nomine Christiani omnes audirent, quasi hoc ipsi sentirent Christiani quod isti proditores Galilæi, quasi Regum ac principum detrectarent imperia quod tam longè à vero remotum erat, ut nihil Apostoli frequentius, nihil expressius suis commendent omnibus, quam ut omnem hæc in parte iustitiam impleant. Audi Apostolum: omnia autem nomina potestatis sublimioribus subditi sunt: non est

67177

anim potestas nisi à Deo, qua autem sunt, à Deo ordinata sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit, qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt. Nam principes non sunt timori boni operis sed mali. Vt autem non timere potestatem? bonum fac & habebis laudem ex illa. Dei enim minister est tibi in bonum. Si autem malum feceris, time: non enim sine causa gladius portat. Dei enim minister est, vindex in iram eum qui malum agit. Ideo necessitate subditi estote, non solum propter iram sed propter Conscientiam, Ideo enim & tribuit a praestatis. Ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum servientes. Reddite ergo omnibus debitum: cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem. Et urfus ad Titum: Admonens illos, inquit, principibus & potestatibus subditos esse, dicto obedire, ad omne opus bonum paratos esse.

Quod & ipsum non minus efficaciter & expresse princeps Apostolorum Petrus: Subiecti igitur estote omni humanae creaturae propter Deum, sive regi, quasi praecellenti, sive ducibus tamquam ab eo missis, ad vindictam malefactorum, laudem vero honorum; quia sic est voluntas Dei, ut benefacientes obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam, quasi liberi; & non quasi velamen habentes malitiae, libertatem; sed sicut servi Dei omnes honorate, fraternitatem diligite. Deum time, Regem honorificate. Servi subditi estote in omni timore Domini, non tantum bonis & modestis sed etiam dyabolis. Haec est enim gratia si propter Dei Conscientiam sustinet quis tristitiam patiens iniuste.

In quibus Apostolorum dictis non modo videtur quod Deus à nobis exigit, ut quae sunt Caesaris reddantur Caesari, sed quo iure id exigat, quam stricto, quam severo, quam summo illo quo à te ordinata vult servari, & quo ipsum Iustitiae commendat ordinem, quod expresse Divus Thomas docet. loco annotato.

III. PUNCTUM.

Nisi ergo qua dicta sunt esse Caesaris, esse Regem ac principum, reddantur illis, non reddentur Deo, qua Dei sunt, Quia non reddentur Deo qua à nobis pro suo in nos iure ac pro nostra in Ipsum observantia, merito exigit; & qua Principibus negabitur obedientia, negabitur & ipsi Deo qui talem praecipiebat obedientiam. Atque hoc divinum praecipuum tale omnes esse affirmant Doctores, ut minime dubitent esse in se levis ferum, nec rei levitatem aut ignorantiam in ordinata praxi posse nos excusare, quia nec

leve est quod ordinariè Reges praecipiant, nec ignotum quod praecipiant, nec obscurum quod illis praecipientibus parendum est, cum id omni iure tam evidentem pateat ut licet hac de re deessent divina imperia, pateret tamen humano lumine; ac licet hoc humanum lumen non adesset, divino tamen satis imperio res constaret, adeo sunt expressa quae facta referuntur idcirco testimonio.

Quid enim praeter jam dicta, terribilius his sancti Iudae Apostoli verbis: Sicut Sodoma & Gomorri haec & finitima civitates simili modo exfornicatae, & abeuntes post carnem alteram facta sunt exemplum, ignis aeterni poenam sustinentes. Similiter & hae carnem quidem maculant, dominionem autem spernunt, majestatem autem blasphemant. Quali diceret, non minus patet hos peccare, nec minus esse puniendos, quam quos scimus esse punitos, velut omnium scelestissimos peccatores.

Hinc apte S. Gregorius: qui contra superpositam sibi potestatem murmurat, liquet quod illum redarguit qui eandem homini potestatem dedit. Parumne verò tibi videtur admitti criminis, sic Divinum Numen arguere! Quam verò ait potestatem hanc esse à Deo, & jam audivisti ex Apostolo, & praecclare confirmat S. Augustinus: Non tribuimus, inquit, dandi regni atque imperij potestatem nisi Deo vero, qui dat felicitatem in regno Caelorum solus pijs: regnum verò terrenum & pijs & impijs, sicut ei placet, cui nihil iniuste placet. Et paulo post, Qui dedit Mario, ipse & Caesari: qui Augusto, ipse & Neroni: qui Vespasiano vel Patri vel filio suarissimis Imperatoribus, ipse & Domitiano crudelissimo; & ne per singulos ire necesse sit, qui Constantino, Christiano, Iose Apostata Juliano.

Nec verò tantum in persona Caesarum, divinam esse agnoscendam providentiam, sed in his omnibus quae sub eorum imperijs accidunt, sic Idem S. Doctor accuratè demonstrat. A quo inquit, omnis modus, omnis species, omnis ordo, à quo est mensura, numerus, pondus, à quo & quicquid naturaliter est, cuiusque generis est, cuiuscumque aestimationis est, qui & anima irrationali dedit memoriam, sensum, appetitum, qui nec solum caelum & terram, nec solum Angelum, & hominem, sed nec exigui nec contemptibilis animantiae viscera, nec avis pennulam, nec herbae florem, nec arboris folium, sine suarum partium convenientia, & quadam veluti pace dereliquit, nullo modo est credendum regna hominum, eorumque

L. 22. Mor. c. 17.

L. 5. Civit. Dei c. 21.

Ibid. c. 11.

dominationes & servitutes à sua providentia legibus, alienas esse voluisse.

Quia tamen in aliud sæpe declinatur extremū, ut reddendo Cæsari quæ sunt Cæsaris, politice potius id fiat quam Christianè: vel præcedenti jungenda est sequens Veritas, vel separatim demontandi:

Non reddes Deo quæ Dei sunt, si quid Cæsari vel cuiquam reddas, non propter Deum,

RATIO EST evidens, quia non reddes Deo quæ Dei sunt, nisi te tuaque omnia plene illi reddas. Sed si quid non propter Deum Cæsari vel cuiquam reddas, non te tuaque omnia plene Deo reddes. Ergo nec reddes Deo quæ Dei sunt: seu potius, ut quæ Deo debes, reddas, nihil prorsus reddendum est aliis quod non propter Deum reddas.

L P U N C T U M.

Deut. 5

QUOD sæpe aliis, tum verò hic opportunè divinum hoc Moni tum nobis proponendum: Non declinabitis neq. ad dexteram, neq. ad sinistram: sed per viam quam præcepit vobis Dominus Deus vester, ambulabitis. Sicut enim per defectum peccares non reddendo Cæsari quæ sunt Cæsaris, aut cui libet proximo quæ sunt eius: sic per excessum in his reddendis debitis peccari posset, & quidem tripliciter, nempe in substantia, in modo, & in fine. In substantia peccaretur si quid iustus vel sponte faceres quod divinitus repugnaret legi, tunc enim excederes debitum quod nullum esse potest contra Deum; Unde aptè sanctus Chrysostramus: cum audis reddenda esse Cæsari quæ sua sunt, illa solum dici non dubita qua pietati ac religioni non officiant: Nam quod fidei aut virtuti obest, non Cæsaris sed Diaboli tributum ac vestigial est. Sic universim de cunctis Superioribus tam Ecclesiasticis quam Politicis, sive sæcularibus sanctus affirmat Basilius: Si quid sit quod à Superiore ex mandato Domini dicatur, aut cum mandato conveniat, in eo licet mortem cum minis intentatam habeat, nihilominus obedientiam servari convenire. Sin contrà aliquid præter mandatum est, aut aliqua ex parte mandato adversatur, id licet Angelus de caelo, aut de Apostolis aliquis imperet, licet vitam promittat aut mortem minatur, nullo pacto admittendum est, cum Apo-

Hom 71. in Martib.

In reg. brevior.

solus dixerit, licet nos ipsi aut Angelus de caelo evangelizet vobis præter id quod evangelizavimus vobis, anathema sit.

Deinde, in modo peccaretur si quæ sunt aliquam moderatè reddenda, tu nullo servato modo profunderes, ac plura quam exigeretis, vel bona vel honorem, vel vitam intempestivè prodigeres, quales illi mundani sunt qui ut mundo placeant, nullis parant impensis, qui ponunt fortuna mensam & bibunt super eam, inquit Propheta.

Tertiò denique, quod frequentius est, & quod minus cavetur, per excessum, in fine peccatur, quando quæcumque sint quæ Superiori reddantur obsequia, non redduntur propter Deum, licet sint debita, licet debito reddantur etiam modo, sed tamen finis est perverfus aut merè humanus ac naturalis, qualem haberent Ethnici & Pagani; Tunc non modo nil apud Deum promeretur, sed Deo rapis quæ Dei sunt, & quidquid aliud Deo reddas, numquam sua Deo reddes, nisi hoc opus aut obsequium quod Superiori reddis, reddas propter Deum.

Quæ certè Veritas accuratius expendi debet quam hic declaratur, nam & fructu est uberrima, & ex paucis quæ suggerentur facile est uberius progredi; aut ex multis quæ jam supra dicta sunt in hanc propè materiam, non est difficile quod est affinis, huc transferre. Sic autem breviter quæ propositæ rei summa est, demonstratur: Numquam reddes Deo quæ Dei sunt, nisi te tuaque omnia Deo reddas. Cum enim te tuaque omnia sic Deo debeas, tamquam ea quæ Dei sunt, quid clarius quam quod asseritur te non redditurum Deo quæ sunt Dei, nisi te tuaque omnia Deo reddas? Aut te nega totum esse Deum; aut quæ sunt Dei, non esse reddenda Deo: vel concedas necesse est quod inferitur. Nam si hæc duo vera sunt, quod sis Dei totus, & quod reddenda Deo sint quæ sunt Dei, profectò numquam negare poteris te alterius Deo redditurum quin te ipsum illi totum reddas. Quantum enim de te referabis quod non reddideris, tantum restabit de his reddendis quæ Dei sunt, & illud quod restabit tam stricte debes reddere quam quid aliud quod dederis.

Vide in 1. parte, Die 4. Januarij, ubi hæc declaratur Veritas:

Aut nullam vitæ partem, aut totam Deo debes.

II. PUN-

II. PUNCTUM.

SED si quid non propter Deum, Cæsari, vel cuiquam reddas, non te suaque omnia plenè Deo reddes.

Quid est enim se suaque omnia plenè Deo reddere? Non est profectò non est illa projicere; non illa pauperibus erogare: non est illis se omnino abdicare. Nam paucorum ista sunt, nec de præcepto ullo imposita; cum ramen sit omnium hominum se suaque omnia Deo reddere, sicut est omnium diligere Deum ex toto corde, tota mente, totaque anima, Quid est ergo se totum reddere? Considera vehementer, & vide num sit aliud quàm se in nullo quærere, quàm unum in omnibus Deum sibi proponere tamquam finem, quò quidquid agis referas vel immediatè ut dicitur, vel mediatè sive relativè, non sistendo in illis humanis finibus quos ex prava concupiscentia sibi præfigunt homines, vel ut honores consecantur, vel voluptates, vel vitæ commoda temporalis.

Hoc est, inquam, ita se totum suaque omnia Deo reddere, ut nisi hoc sit, quidquid tandem agas, nihil reddas. Nam si vel omnibus tuis abdicatis te totum Deo consecrasses, non tamen propter Deum, plenè nil ageres, contràque is qui sua omnia sic retinet, ut tamen nullis vellet uti nisi purè propter Deum, rem profus conficere, & se suaque omnia sic Deo daret, Adeo verum est, rem totam in hoc uno verti, ut sive quid actu & effectu dones vel non dones, Deum unum spectes. Quod luculentè Apostolus exhibebat cum diceret: *Etsi distribuero in cibos pauperum, omnes facultates meas; etsi tradidero corpus meum ut ardeam; Charitatem autem non habuero, Quæ scilicet, illa propter Deum agam, nihil mihi prodest.* Et alibi etiam expressius: *An quæro hominibus placere? Si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem.*

Jam verò si quid non propter Deum Cæsari vel cuiquam reddas, nonne vides te non istum habere finem, te non illam habere charitatem, te non illud habere quo uno constat quod dicitur *se totum Deo reddere*? Nam si non propter Deum id agis, agis propter teipsum; quidquid aliud humanum spectes, teipsum spectas in Cæsare, in delatis officiis, in cultu reddito, præstitaque servitute, tuum ibi videlicet intuentis lucrum vel damnum, tuam ibi fortunam fabricaris, tuum tibi decus ac vitæ commoda statuis. Nonne est ita? Nonne hic est communis homi-

nū status? At quæso te, quid de hoc statu sentist an dices eorum esse statum qui se suaque omnia Deo reddant? Itane aulicos illos dices se totos dare Deo qui nihil aliud spectant quàm quæ mundus suggerit, quam quæ cupiditas appetit, quàm quæ Deus spernit?

Nec dicas, illos non esse religiosos quorum illud est proprium sic vacare Deo, ut nihil aliud spectent. Jam enim tibi responsum est, non esse tantum religiosi viri: Deum spectet in omnibus, sed cujuslibet hominis Christi-ani, quæ is lege tenetur ex tota Deum anima diligere, quod nihil aliud est, authore Deo Thoma, quam se totum Deo dare, ut diximus.

Et ne à proposito longius aberremus, nonne sic apertè Apostoli cum deferendam illam quæ supremis debetur Potestatibus præcipiunt obsequentiam, nonne id expressis addunt verbis, ut propter Deum deferatur! Nonne hæc sunt Principis Apostolorum manifesta: *Subiecto igitur estote omni humana creatura propter Deum, sive regi quasi præcellentis, sive aliis quos ibi memorat ducibus? Nonne sic conformiter Coapostolus Paulus? Servi obedite Domini carnalibus cum timore, & tremore in simplicitate cordis vestri sicut Christo, non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes, sed ut servi Christi facientes voluntatem Dei ex animo, cum bona voluntate servientes sicut Domino, & non hominibus.* Audisne ut semel ac iterum idem reperat, ne quid super sit dubij quin probè si velis intelligas, quod si Cæsari servis ut Cæsari tantum placeas, non servis Deo, non rejilli reddis, quia tantum de te reservas in illo fine quantum in illo quidvis aliud respicis quod ad Deum non referas. *Serviantur Rom. 13 creatura potius quam Creatori!*

III. PUNCTUM.

SIC itaque non reddes Deo quæ Dei sunt, si quid Cæsari vel cuiquam reddas, non propter Deum.

Hic enim tria tam arcto nexu simul inter se juncta reperiuntur, ut unum ab alio distungi nequeat. Primum est, te totum esse Dei. Secundum est, te totum Deo numquam redditurum, nisi te toto Deum spectes. Tertium denique, te toto Deum non spectare, si quid aliud præter Deum, quo sensu dictum est, quæras & spectes. *Hic funiculus triplex, qui difficile rumpitur, & tam multis jam probatum habes infra designatis locis, ut nihil restet quàm ut praxis illa commendetur, quæ Deus*

1 Cor. 13.

Gal. 2.

Suprà.

Ephes. 6.

Rom. 13.

Ecc. 4.

Deus

Deus in Cæsare, Cæsar in Deo consideretur. Non potest autem aptius commendari quam si diligenter expendas, quanta inde in Deum, in Cæsarem, & in teipsum redundant commoda vel incommoda.

Deus quidem ita latius colitur quando in Cæsare colitur: sed nisi tum colatur Deus, quantum inde putas honori divino detrahitur? Si enim à cultu Cæsaris absit Deus, absit à corde colentium Cæsarem, absit ab eorum gestis rebus, absit ab eorum vita. Quid porro divinitati gravius, cum præferim ita toti sumus Dei, ut nihil planè restet quod vel nostrum sit vel cujusquam esse possit nisi quantum ille permittit aut jubet? unde fit ut quia sanctum Patris & matris odium imperat, sic illo planè sunt habendi odio quod imperat: & quia vetat inimicorum odium, sic proflus est cohibendum ut vetat, & tantum illi diligendi, quantum ille præcipit cujus est ita totum cor nostrum, atque omnes eius motus & affectus tam absoluto jure ut aliter eos movere, nobis non liceat quam ex uno ejus nutu. Et tamen nostri minimam vix illi partem concedimus, & invito illo quod in nobis est melius, nobis usurpamus aut aliis tradimus! *Hæcine reddi Domino!* Deinde vero si cur Cæsar tantò fidelius colitur, quantum religiosus in Domino, sive in ipso Dominus attenditur; sic planè si Deum inde separes, jam non ipse Cæsar: sed in Cæsare, fors & fortuna colitur.

Denique quis non videat quantæ sit frugis & æternæ utilitatis, sic spectare Deum in omnibus, sic in illis quæ à Deo magis aliena videntur, Deum tamen inquirere & invenire! ut è contra quanti sit detrimenti, tam multis in vitæ actibus sua Deum defraudare gloria, seque cor præsentibus gratiæ meritis, & futuris Gloriæ gradibus excludere quot mereri potuisses, si meritis ac operi Deum finem adjunxisses!

HAC HEBDOMADA, sic componendum esse animum inter adversa & prospera, ut nec illis deprimatur, nec istis extollatur, docebant quæ consideranda occurrunt ex Capite undecimo sancti Matthæi, & decimo sancti Lucæ.

O frustra positos tot labores! quàm verè de his dici possit quod de temporibus ægyptiæ sterilitatis & famis: *de voratis & consumptis prioribus, nullum saturitatis didere vestigium. Consumit enim fames omnem terram, & abertatis magnitudinem perdit inopia magnitudo.* Plura submittantur cognatæ his Veritates:

Magis tenemur omnes affectu nostra relinquere, quàm effectu Apostoli.

Nisi diligenter advertas, stulto labore consumeris.

In 1. p. Feria 3. & Sabbato Hebdom. 2. post Epiphaniam.

Non est minus perfectæ mortificationis, bene uti rebus, quàm omnino non uti.

In 1. p. Fer. 4. Hebdom. 5. post Epiphaniam.

Sicut à Deo, sic ad Deum.

In 2. p. Dominica 4. post Pascha.

Quò minus potes reddere quæcumque debes, eò magis debes reddere quæcumque potes.

In 3. p. Feria 2. Hebdom. 1.

Non tam spectatur quid dones Deo, quàm quid non dones.

In 3. Fer. 6. Hebdom. 8.

Vide & Dom. 14. Atque in hac 4. p. Dominicam 17. ubi plura his affinia.

F E R I A S E C U N D A .
DE INFOELICI PROSPERITATE VRBIVM
QUÆ ABAUDITO DEI VERBO
NON PROFICIUNT.

Va tibi Corozain! Va tibi Bethsaida!
Et tu Capharnaum, usque ad cœlum exaltata, usque ad infer-
num demergèris. Luc. 10.

VERITAS PRACTICA.

370. l.

Qui sibi non cavent in prosperis, sunt illi stulti
 de quibus Sapiens: Prosperitas stultorum
 perdet illos.

RATIO EST. Quia qui sibi non cavent in ex-
 tremo periculo, stulti sunt & perituri.

Sed qui sibi non cavent in prosperis, sibi non cavent
 in extremo periculo.

Ergo & stulti sunt & illi perituri de quibus Sa-
 piens. Prosperitas stultorum perdet illos: seu
 potius, ne id contingat discamus sapor & ca-
 vere nobis in prosperis.

I. P U N C T U M .

QUOD ante scripserant Evangelistæ,
 designatos fuisse à Domino septua-
 ginta duos Discipulos, quos mitteret
 binos ante faciem suam in omnem ci-
 vitatem & locum quò erat ipse venturus: non
 nisi hoc tempore factum, & referunt Interpretes
 & rerum gestarum persuadet ratio. Cum itaque
 jam jam essent in varios itari pagos & urbes,
 non præceptis eos tantum instruxit sicut Apo-
 stolos, ut supra visum est, sed ipso loquendi mo-
 do quem in dicendo servarent, illos formavit, ac
 propterea coram ipsis in discessu capit exprobra-
 re civitatibus in quibus facta sunt plurima virtu-
 tes eius, quia non egerint poenitentiam. *Va tibi Co-
 rozain, va tibi Bethsaida, quia si in Tyro & Sidone
 facta essent virtutes quæ facta sunt in vobis, olim
 in cilicio & cinere poenitentiam egerissent. Verum
 tamen dico vobis, Tyro & Sidoni remissus erit
 in die iudicii, quam vobis. Et tu Capharnaum,
 numquid usque in cœlum exaltaberis? usque in
 infernum descenderis. Usque ad cœlum exaltata, us-*
que ad infernum demergèris.
 Haynesius pars quarta.

Matth. II.

Luc. 19.

que ad infernum demergèris. Quia si in Sodomis
 facta fuissent virtutes quæ facta sunt in te, forte
 mansissent usque in hanc diem: Verum tamen dico
 vobis, quia terra Sodomorum remissus erit in die
 iudicii, quam tibi. Quæ vos audit me audit. Et
 qui vos spernit, me spernit. Qui autem me spernit,
 spernit eum qui misit me, Quasi diceret, sic vche-
 menter agite, sic loquimini sicut me loquentem
 audivistis, ut qui vos audient, me audiant, nec mihi
 remini si vos spernant, quia & me jam spreverunt:
 sed non impunt. Nam gravius inde iudicium ac-
 cipient. Hoc illis denuntiate meo nomine; ac
 præsertim illis civitatibus quæ pro sua florenti
 & prospera reum omnium commoditate nihil
 ex nostra prædicatione proficiunt, nihil ex mi-
 raculis movebuntur. Hoc à me persuasum vo-
 bis sit, & per vos alius nihil magis ob stare ver-
 bo Dei fructuosè audiendo quam illa vitæ pro-
 speritas quæ nullo timore Dei, nullo ingruen-
 tium metu malorum temperatur. Hoc ut omnes
 intelligant, harum exemplum proponite civita-
 tum quas ideo commemoro, ut quantum à
 prosperis sit detrimentum, ni caveant, inno-
 tescat.

Hoc ita Christus Discipulis; hoc ita Discipu-
 li civitatibus: hoc ita nobis inodè repræsentant
 illæ civitates quæ suis perierunt bonis dum malè
 bonis usæ sunt. Hoc denique est quod pridem in
 pro verbis dixerat Sapiens: Prosperitas stulto-
 rum perdet illos; Quod quam sit verum ac tre-
 mendum omnibus sive qui verbum Dei prædi-
 cant, sive qui audiunt, nunc paulò attentius in-
 dagandum.

Sunt illi nempe communi consensu omnium,
 stulti & perituri qui dū in extremo versantur vitæ
 periculo, vel considerandæ cuiuspiam bono-
 rum & honoris jacturæ, non sibi magis cavent
 quam si nullum esset periculum, quam si nulla
 D d impen-

impenderet perniciēs, sicque miseri pereunt non tam ex proposito periculi magnitudine, quàm ex ignava sua quadam incuria; nam si paulo attentius sibi adessent, sese tam facillè liberarent omni periculo, quàm facillè, dum sibi cavere nolunt, absorberentur.

Hoc est amare periculum, hoc est in illo vel- le peire. Hoc est quod rari volunt, aut si qui volunt, hoc planè factò se mente captos, aut somniantibus similes, aut lethali correptos mor- bo, vel desperatione actos indieant, quorum miserandus status misericordiam potius excitat quam vituperium.

At verd in periculis animæ qui sic sponte ac volentes sine ullo versantur metu, sic planè stul- tos Scripturæ pronuntiant ut nulla sint misera- tione digni, sed culpæ grandis obnoxii. *Stultus populus qui habitat in Sichimu.* Hoc est in locis saluti periculosis. *Sapiens timet & declinat à malo: stultus transiit & confidit.* Id est, in hoc stultus agnoscitur quod ubi Sapiens timet & cave- ret, contra iste transiit & confidit intrepidus. Nonne stultissimum se idcirco virorum appellat Salomon, quod se tot peccandi & percundi pe- riculis objecisset, quod externas uxores habe- re voluit? Denique *qui confidit in corde suo stul- tus est;* quia nempe est talis confidentia multis plena periculis.

II. PUNCTUM.

SED qui sibi non cavent in prosperis, sibi non cau- unt in extremo periculo. Sic enim periculosa est prosperitas, ut si mille cadant homines ex adversis, decem millia concidant ex prosperis. Nam ut præclare Cassianus, *adversa interdum etiam in vitos retinent atque humiliant, & compunctiōne saluberrima vel minus peccare faciunt, velementant; prospera verd molibus mentem ac perniciosis extollentia blandimentis securos felicitati suæ proventu, ruina majore prosternunt.* Sic aptè S. Bernardus: *Prosperitas incautus est hoc ad deli ipse, à quod ignis ad ceram, quod solis radius ad nivem vel glaciem.* Sapiens David, Sapiens Salo- mon fuit; sed blandientibus nimis secundis rebus, alter ex parte, alter ex toto desipuit. Magnus qui in- eidens in adversa non excidit vel parum à Sapien- tia; nec minor cui præsens felicitas se arrisit, non ir- rigit: quamquam facilius inveniri qui Sapien- tiam retinuerunt contrariâ sibi fortunâ, quàm qui propitiâ non perdidissent. Itemque in Canticis ubi agit de curribus Pharaonis, ac nominatim de

E. v. l. 50.
Pr. 14.
I. l. 30.
I. l. 28.

Ps. 90.
C. d. 6. c. 9.
2. Confid. 22.

curru luxuria, qui trahitur, inquit, equi duobus: *Prosperitate vita, & rerum abundantia; & qui his præsidet duo, Ignavia corporis, & infidela- curitas, quia & copia in ignaviam solvit, & se- cundum Scripturam, prosperitas stultorūm per- det illos: non sanè ob aliud, nisi quoniam malè securos reddit.* Cum enim dixerint, *Pax & secu- ritas, tunc repentino eis supervenit interitum.*

De quo quidem interitū sic opportune san- ctus Gregorius; *Præsentis vitæ prosperitas aliquan- do idcirco datur ut ad meliorem vitam provocet, aliquando vero ut in aternū plenius damnet.* Hinc est enim quid plebi Israelitica Chanaan terra pro- mittitur, ut quandoque ad aterna speranda provo- cetur. Et post pauca. *Sed cum largientem Deum humana mens boni operis reparatione non sequi- tur, unde nutrita piè creditur, inde justus damna- tur.* Hinc enim per Psalmistam rursum dicitur: *Dejicisti eos dum alleverantur; quia videlicet re- probi cum reſta opera divini muneribus non re- pendunt, cum totos se hic deserunt, & affluentibus prosperitatibus dimittunt, unde exterius proficiunt, inde ab intimis cadunt.* Hinc est quod in inferno, cruciatio diviti dicitur: *recepisti bona in vita tua, Idcirco etenim recepisti bona in vita tua malus, ut illic plenius mala reciperet, quia hic fuerat nec per bona conversus.*

Ex quibus sanctorum Patrum verbis, non modo vides autoritate virorum in rebus diju- dicandis præcipuum, sed & ipsis quas afferunt causis moralibus, cum à nobis tum à Deo peti- tis, quàm sit malè cautis periculosa prosperitas, quàm sit infida nimis fidentibus, quàm sit præ- sumptæ securitati parum tuta, tamquam hyber- nalis glacies quæ ad modicum calis teporem dissolvi- tur, ut ait Sapiens: *aut quasi mendacium aquarū infidelium,* inquit Propheta. Id est, non minus periculosi lapsus est, mundi prosperitas, quàm illa quæ videtur aqua congelata cui si pedem apponas, liberis in profundum subsidente a- qua. Promittunt securitatem, sed inera est infi- delitas, merum mendacium.

III. PUNCTUM.

QUI sibi non cavent ergo in prosperis, sunt illi stulti de quibus Sapiens, *Prosperitas stultorum perdet illos.* Sic expresse sanctus Thomas ubi agit de vitiosa stultitia, nam & ipsum hunc sapiens seu proverbiorum locum producit, & quam af- fert rationem ut ostendat esse aliquam non natu- ralem sed vitiosam stultitiam, planè convincit in his esse qui sibi non attendunt in prosperis. Quod

Serm. 19.
in Cant.
I. Th. 1.
3. p. Ps. 10.
adm. 27.

Sap. 16.
I. l. 15.

GRIM

FERIA TERTIA.

DE INANI DISCIPULORVM REDEVNTIVM
GAUDIO EX SUBIECTIS SIBI
DEMONIIS.

Reversi sunt autem Septuaginta duo cum gaudio, dicentes: Domine, etiam demonia subiiciuntur nobis, in nomine tuo. Luc. 10.

VERITAS PRACTICA.

Erras, nisi risum, errorem reputes.
Deciperis, nisi gaudium credas decipi.

RATIO EST. Quia tunc error esset manifestus & aperta deceptio, quando quid aliter reputares & crederes quam sit revera coram Deo. Sed nisi risum & gaudium, prout hic intelliguntur, credas errare ac decipi. Tu hac aliter reputares ac crederes quam sint revera coram Deo.

Erras igitur nisi risum errorem reputes: Deciperis, nisi gaudium credas decipi. Quia est ipsa Sapientis sententia: Risum reputavi errorem, & gaudio dixi, quid frustra deciperis. Eccl. 2.

I. PUNCTUM.

REDEUNTES à missione discipulos & insolita quadam gestientes lætitia quod demones è corporibus eiecissent, sic statim cohibuit & repressit Dominus: Videbam Satanam sicut fulgur de cælo cadentem. Id est, Ego ipse scio quid feceritis, nam & ipse videbam demones quos è corporibus abigebatis sicut olim ipsosmet, dum è cælo detrudentur. Vel sic, cum video vos ita vobis corridentes & congaudentes de vestris operibus: mihi videre videor ipsum Satanam sicut in seipso quondam elatum & mox è cælo præcipitatum. Tum vero pergens Dominus: Ecce, inquit, dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes & scorpiones, & super omnem virtutem inimici, & nihil vobis nocerit: verum tamen hoc nolite gaudere quia spiritus vobis subiiciuntur: Gaudete autem quia nomina vestra scripta sunt in cælis. Ex quibus postremo verbis evidenter apparet non omne gaudium à Domino improbari, nec idcirco cohiberi disci-

pulos quod gauderent, sed quod inani quodam risu & gaudio sibi de prospero, ut putabant, succellu gratularentur, quod erat certe gaudium longe levius & inferius quam vellet suos gaudere Dominus. Gloriabantur discipuli, ait sanctus Cyprianus, & complacebant sibi in miraculis, gratulabundi quod eis demonia obedi-
rent; Quasi diceret, nimis propterea lætabantur, nimis inde seipsum efferebant, eratque periculum gravius superbiæ, nisi Dominus statim illos compeccisset; Unde illis & profert exemplum Satanæ superiorum ducis de cælo quondam detrusi: ut Antiochus superbia discerem inquit sanctus Gregorius, quod de elationis vitio formidarent. L. 23, Mar. 6. 4.

Hoc est itaque gaudium quo sibi solent homines in prosperis suis eventibus corridere, congaudere, complacere, seque beatos propterea prædicare, quod cum multa secum invehat detrimenta, tum illud in primis cavendum est unde cætera proflount, quod erret tale gaudium, & in errorem gaudentes suos inducat: quod decipiatur & decipiat: quod præ se ferat aliquid boni, cum tamen revera non sit, imo cum tale putetur bonum quod non est, fit inde malum ingens quod non putatur, Quamobrem ut hoc melius explanetur sic proponenda sunt Veritas quæ tota ex Sapiente petitur: Erras si risum risum, errorum non reputes: Deciperis si tale gaudium non credas decipi.

Ratio quæ affertur, vulgaris quidem est in suis terminis, sed singularem continent & eximiam in vita moraliter ac Christianè traducenda doctrinam, cuius prævia & præambula quodammodo est prima propositio quæ hoc solū præmittit quod per se notum est, tunc scilicet manifestum esse errorem, & apertam deceptio-

revo-

revera esset coram Deo. Sicut enim error opponitur veritati, sic errare dicitur qui non sectatur veritatem: qui putat esse quod verè non est: aut aliter esse quam sit revera, seu quod idem est, quam sit coram Deo, nam res ita sunt veræ quæ sunt ita coram Illo, cujus de rebus iudicium facit res esse tales quale hoc est de illis iudicium. Sic expresse Divus Thomas, ubi de Veritate tractat, Et Psaltes Regius, sive per Psaltem Dominus; *Et dixi, semper hi errant corde ipsi, verò non cognoverunt vias meas.* Quasi diceret, sicut viæ meæ sunt ipsa veritas, sic vias qui non cognoverunt vel qui cognitas non sectantur, hi sunt qui errant corde, id est profunde, id est proprie, id est verè, id est longe hi errant. Unde & Apostolus: *Nolite errare, Deus non irridetur,* quia qui errant, Deo se opponunt qui est ipsa Veritas, sed frustra se opponunt, nam contra errorem Veritas semper prævalebit, sicut Deus contra omnia quæ sibi opponuntur.

II. PUNCTUM.

SED tale gaudium quod in prosperis mundi rebus percipitur, nisi errare & decipi crederes hac alia, seu aliter hac esse crederes quam sint revera coram Deo.

Nam si revera & prout de illis Deus iudicat, errant & decipiuntur, tu illa qui iudicant non errant & decipi, nonne alia esse crederes quam sint ipsa coram Deo? Quod autem ipsa errant & coram Deo decipiuntur, tam manifestè demonstratur, quam aperte patet, bonum illud de quo est gaudium, non esse verum & coram Deo bonum, Cum enim gaudium non sit nisi de bono, quale profecto est bonum, tale est & gaudium: si verum est bonum, bonum erit & gaudium: si falsum est bonum, id est, si non est bonum coram Deo, nec erit etiam verum gaudium sed falsum quod de tali bono sentietur. Sicut nuntius de re falsa quæ ut vera creditur & ut amata delectat, falsus est nuntius, & falsa delectatio: quando enim postea parebit Veritas, tunc apparebit nuntij falsitas, & quam fuerit falsa iucunditas: sic planè gaudium de re non verè bona, gaudium est de falso nuntio: falsus est nuntius, ille oculus aut quisquis ille sensus exterior vel interior fuerit qui retulit esse bonum illud de quo est gaudium. Nam cum sit tantum temporale & aducum nescio quod bonum, quod nullum est apud Deum, imò quod aliud est hominibus, id est, quod sublimius bonum censetur apud homines, abominatio sit ante Deum, quo-

modo poterit illud dici verum & coram Deo bonum?

Esto sanè dæmonia sibi Discipuli subjecerint, esto in serpentes & scorpiones talem exercuerint potestatem ut nihil eis noceret, esto illis sceleriter: esto tibi ad votum aliquid obvenierit, sit revera illud de quo gaudeas, sit augmentum rei familiaris, sit decus nominis, sit rei benè gestæ approbatio vel quid simile gratum & iucundum: res tamen tam falsa est & nulla profus, quantum ad illud gaudium quo te nimis effers, excitandum, ac si planè non esset. Neque enim res est de qua sic gaudeas, & effertis. Res est quidem in natura ut ducitur, sed natura rei non est talis ut te in tale gaudium & elationem ducat. Nimis exile est bonum illud de quo sic gaudeas. Animus noster sublimior est, & ad maiora natus quam ut his se nugis implicet. Nimis hæc infima facis ut te sic moveant, aut nimis te abjicis ut te his moveri sinas. Res illæ non sunt coram Deo quales esse putas, non ea laude dignæ, non eo gaudio recipiendæ, non ea probatione fovendæ quam præ te fers, & hoc propterea nomine tam falsæ sunt quam si revera non essent. Nam ut dixi, quod tale non est coram Deo, revera tale non est: cum res omnino tales sint in veritate quales sunt coram Deo & non aliter, Ex 2 Cor. 2. *sinceritate sicut ex Deo coram Deo,* inquit Apostolus.

III. PUNCTUM.

ERRAS igitur si errorem non reputes risum illud amabilem, quo prospera quæque soles amplecti: deciperis si non illud credis decipi gaudium quo tibi tam blandè palpas de temporalibus acquisitis bonis, de adæpta quadam gloria, de salubris quovis successu: Quia tale revera decipitur gaudium, quia tale revera bonum mirimè recensetur apud Deum: unde sicut aperte falsum esset gaudium quod de re non omnino existenti sentiretur, quale solet esse gaudium somniantis: sic profus illud falsum esse dicendum est quod de re quidem existenti percipitur, sed non existenti bona qua bonitate ita putas ut inde tali gaudio gaudeas: Sic expresse Scriptura: *Sicut somnians esuriens & comedit: cum autem fuerit expergefactus, vacua est anima eius? Et sicut somnians sitiens & bibit, & postquam fuerit expergefactus, lassus adhuc sicit, & anima eius vacua est.* Sic plane de gaudijs temporalibus: Somnia sunt gaudiorum: somniantium sunt gaudia. Surge qui dormis, Ephes. 5.

dormis, & exurge à mortuis, & illuminabit te Christus. Si Christi lumine res videres, tu planè de rebus aliter & judicares, & alio circa illas movereris affectu. Tu illic feres ubi gaudes; & ubi ploras, illic gauderes. Risus vester in luctum convertatur, & gaudium in marem, inquit sanctus Jacobus.

Luc. 4.

At quo id modo fiat, nisi mutando iudicium quod de rebus habebatur, appellando malum quod dicebatur bonum, appellando malas divitias, malos honores, malam horum concupiscenciam, malum horum usum. Quod idem S. Apostolus planè declarat cum sic paulò post pergit: *Agite nunc divites, plorate ululantes in miseris vestris qua adventent vobis; Theaurizastis vobis iram in novissimis diebus. Quasi diceret, sicut errant & errare faciunt accepta de divitijs gaudia, quod solum respiciantur, ut hic iucunda sunt vel utilia: sic errorem tollent si specten-*

Ibid. 5.

tur ut futura, ut futuri iudicij tremendum argumentum. *Videntes turbabuntur timore horribili.* Sap. 5. *Videri plura possunt ubi hæ affines exponuntur Veritates:*

Meliore rerum statu non magis gaudet Justus quam deteriore doluit.

In 1. p. Die 11. Januarij.

Sicut in adversis, ita & in prosperis advocandus est Dominus.

Ubi scilicet non est minus periculi.

In 1. p. Dom. 2. post Epiph. de invitato Iesu ad nuptias, & de aqua in vinum mutata, unde plura hic spectantia deducuntur. Nec non in 2. parte, Dominica 3. post Pascha, Cuius Evangelium totum pene est de Gaudio & Tristitia.

FERIA QVARTA.

DE VERO GAUDIO QVOD IN PROSPERIS HABERI POTEST, AD EXEMPLUM CHRISTI D.

In ipsa hora exultavit in Spiritu sancto, & dixit: Confiteor tibi Pater Domine cæli & terra, quod abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus; & revelasti ea parvulis. Etiam Pater, quoniam sic placuisti ante te. LUC. 10.

Ita, Pater, quoniam sic fuit placitum ante te. Matth. 11.

VERITATES PRACTICÆ.

QUÆ multa hic ad praxim veri gaudij, una & longa sermonis continuatione declaranda essent, sic videntur opportunius dividenda in plures partes, ut & ipsæ partes formam habeant practicæ Veritatis, & brevius exponantur.

PRIMA VERITAS.

Quam facile est gaudere in prosperis, tam difficile est vere gaudere.

RATIO EST, Quia idcirco facile est gaudere in prosperis, quod sit proclive admodum & naturale, sic gaudere. Sed in ista natura præclivitate ad

gaudium, difficile est verè gaudere, nam verum gaudium non debet esse naturale, sed spirituale, sed divinum, alioquin recurrunt illa pericula, damna, detrimenta de quibus supra.

Unde cum pateat Veritas, liquet etiam quanta sit cautio opus ad praxim veri gaudij, ne in vanum & falsum degeneret. *Cor fultorum ubi læticia, quæ sit nempe incauta & nimis soluta.* Eccl. 17.

SECUNDA VERITAS.

Perfecti gaudij perfectum exemplar, Christus gaudens.

RATIO EST, Quia perfecti gaudij perfectum exemplar dicitur quod quatuor continet causas quibus constat perfectio gaudij, nam omne perfectum

factum ex integra causa. Prima causa est materia de qua gaudetur. Nam si materia non probeatur, quantumcumque valeant alia causa, non erit perfectum gaudium, non erit verum. Jam enim alia ex sancto Prospero dictum est, quod qui gaudet si non inde gaudet unde debet, non potest bonum esse quod gaudet. Siquidem gaudet et raptor et ebriosus et adulter cum ad delectationem concupitam pervenerit, sed cum sit gaudere bonum, de his atque hujusmodi gaudere, grande est malum.

L. 3. de vita cont. 6.

Pf. 2. Phil. 4.

Secunda causa est Forma seu modus ac status quidam interior atque exterior, qui servari debet in gaudio ne supra modum efferatur, alioquin quacumque de re bona gauderetur, non esset bonum gaudium quod non esset temperatum, unde Scriptura tremorem addit vel illi gaudio quod de Deo suscipitur, exultatio ei cum tremore. Et ubi dicit Apostolus, Gaudendum semper in Domino: tum statim addit, modestia vestra nota sit omnibus.

Gal. 5. Rom. 14.

Tertia est Efficiens, Nec enim Gaudium ut sit pius, ut sit Christianum & perfectum, potest esse sensitivi appetitus mera passio, sed sit rationis, gratiae, charitatis, atque ipsius sancti Spiritus fructus & effectus, quales enumerat Apostolus dicens: Fructus Spiritus est, Charitas, Gaudium, pax. Et alibi, Pax et gaudium in Spiritu sancto.

ibid.

Eccl. 30

Quarta denique Causa est Finis propter quem hic gaudetur; nam si propter ipsum solum gauderes gaudium, certe non esset perfectum ut cui suus desset finis quae est ipsa rei perfectio; Nec enim magis tibi propter te haec gaudere, quam propter te vivere; quod Apostolus tantopere cavendum monet, Nemo nostrum sibi vivit, et homo sibi moritur. Sive enim vivimus, Domino vivimus, sive morimur in Domino morimur. Haec est autem visa hominis jucunditas cordis, ut ait Sapiens.

JAM vero, quae Veritati declarandae secunda est Propositio, sic Christus Dominus nobis hic exhibetur gaudens; Tale est eius gaudium quod describi ut ut suis illis perfectis quatuor constet causis, P. imò quidem materia, nam de hoc uno gaudet quod aeterna & divina videt ordinatione statutum: Confiteor tibi Pater, Domine caeli et terrae, quod abscondisti haec à sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis; Id est, ignavis Apostolis qui praedicabant Evangelium, non autem viris celebrioribus, qui non modo non electi erant ad praedicationem Evangelij, sed vix

ut crederent Evangelio praedicatione. Quod cum ita sit ordinatum à Deo Patre, hoc est quod laetabundus veneratur, hoc est quod exultanter praedicat, hoc est unum de quo gaudet.

Secundò quoad formam & modum gaudij, quid potest esse moderatius, quid modestius, & continentius quam quod dixisse ac fecisse narratur ut suos paulò effusius gestientes contineret? Patrem suum velut orans alloquitur: Regem eum & Dominum caeli ac terrae venerabundus agnoscat, & palam confiteatur; qua putas pietate, quo cultu? Non alio Christus gaudebat modo, quam quo Patrem oraret quam quo pietatem exerceret; nec eius alia gaudij forma quam quae ipsius ad Patrem observantia, quae tanta fuit ut exaudiret à Patre propterea dicat eum Apostolus.

Hebr. 5.

Tertio de causa efficiendi spiritualis Christi gaudij, sacer textus expressam hanc facit mentionem: In ipsa hora exultavit in Spiritu sancto, Id est, non leviter ex appetitu sensitivo, non urbanè & comiter ex sola quadam agendi ratione; sed spiritualiter, sed sanctè sed divinè, quale id omne solet esse quod à Spiritu sancto est; Non alius Author & Effector gaudij Christi Domini, quam qui sanctitatis Ipsius Author est Spiritus, inquit, Domini super me, propter quod unxit me. Quo autem oleo nisi laetitiae & exultationis: sive quod idem est, undenam erat eius laetitia & exultatio nisi ex illo Spiritus oleo quo Ipse unctus est, & quod effundit in omnes sibi junctos?

If. 61. Luc 4. Pf. 44.

Restat Finis, qui non minus aperte in ipsis Domini verbis exprimitur: Ita Pater, quoniam sic fuit placitum ante te. Non alio sine gaudeo de quibus gaudeo quam quod ita tibi placet, & ita sunt à te sicut de his statuisti; non ut in te apparent, non ut meis conveniunt, non ut mihi ferviunt, illa considero: sed ut tibi placent, ut te in illis veneret, & venerandum proponam.

NONNE sic igitur perfecti gaudij perfectum exemplar Christus hic nobis Dominus exhibetur, ut qui omnes perfectionis causas integre complatur? Itane vero gaudes? Itane de solo Deo, in solo Deo. & ad solum Deum sicut Christus? Vide quid horum de te ut possis vere cum Propheta dicere: Gaudens gaudebo in Domino, et exultabit anima mea in Deo meo.

If. 61.

Videri debet in secunda parte postrema omnium Consideratio.

TER-

TERTIA VERITAS.

Sic est gaudendum in Domino, ut in eo solo sit gaudendum,

RATIO est evidens, quia sic est gaudendum in Domino tamquam in vero hono, & vero veri gaudij motivo sive objecto.

Sed ille unus est verum bonum, & veri gaudij solum objectum.

Ergo sic est gaudendum in Domino, ut in eo solo sit gaudendum.

Ps. 76.

Remittit consolari anima mea, memor sum Dei & delectatus sum, quasi diceret Pfalter Regius; Quicumque tandem sese mihi objiciant objecta veri gaudij, nulla plane in creatis reperio, nihil in illis est quod me verè delectet; In solo Deo sola est vera & solida delectatio.

Quem in versum quod scribit sanctus Augustinus, observatione dignum est; ait enim quod si quid præter Deum, capax sit alicuius nobis præcedendi gaudij, conversatio est cum viro sancto, viro pio, viro Dei. Sed cum rari sint tales viri, vixque vel unus reperitur cum quo si diutius versatus sis, non aliquid humani reperias, vel tua inde culpa reportes: tunc inquit, deficit vera & solida consolatio. Verba sancti Doctoris sunt, In his autem in quibus gavisus est homo si forte aliquid pravum contigerit, quomodo sepe contingit: quanta letitia tibi erat, tantus maror accessit, ita ut postea jam timeat homo laxare habenas gaudiorum, timeat se letitia committere, ne quanto magis lassatus fuerat, tanto amplius si aliquid contigerit, conabescat.

Matth. 25

Hoc est Gaudium Domini de quo dicitur, Intra in gaudium Domini tui, nam se solo ve. & proprie gaudet Deus, non aliis extra se: sic dum solo Deo gaudebis, gaudebis illo quo Deus gaudet gaudere. Dicitur verò, intra in gaudium Domini, quia sic te totum oportet esse in illo gaudere, nihil ut extra tibi restet quo delecteris.

L. de salut. docum. c. 10.

Quo spectat illud aliud sancti Augustini: Si a liquid in hoc saeculo possidere delectamur, Deum qui possidet omnia, qui creavit omnia, expedit ut mente possideamus, & in eo habeamus quacumque salubriter & sanctè desideramus. Sed quoniam nemo possidet Deum nisi qui possidetur ab eo, sicut nos ipsi facti Dei possessio, & efficitur nobis possessio Deus. Id est, renuamus consolari ceteris alijs creatis rebus, & tunc verè fiet nostra Consolatio.

Vide in tertia parte circa finem, ubi de votis

agitur, & ubi hæc Veritas explanatur.

Major est voluptas, voluptatem nolle quam velle: voluptatem vicisse quam capisse.

QUARTA VERITAS.

Quale in prosperis fuerit gaudium, probatur in adversis.

SENSUS est, quod si gaudium in prosperis fuerit propter Deum, debet idem esse in adversis: aut si non ita gaudetur in adversis propter Deum, nec dici potest in prosperis tale fuisse gaudium.

RATIO est, quia si non ita gaudetur in adversis propter Deum, sicut in prosperis, quantum spectat ad superiorem animi partem sive rationabilem appetitum, signum est te tua querere non ea qua sunt Iesu Christi; Cur enim non gauderes propter bona spiritualia quæ in adversis continentur? Vel cur in ipsis doleres adversis propter damna quædam temporalia quæ inde forsitan importantur, nisi quia te ipsum tuavè queritas?

Sed qui seipsum in suo spectat gaudere, non gaudet propter Deum, quando præteritum sic propter seipsum gaudet ut nisi seipsum reperiret in gaudere, non gauderet: Quod ita esse apparet in eo qui suis in adversis inordinate dolet.

Ergo hinc probatur quale in prosperis fuerit gaudium, nempe propter ipsum tuum prosperitatis bonum, quod quia deest in adversis, deest etiam & gaudium; atque ex illis unus es de quo in opprobrium tuum David Deo dicebat, Confitebor tibi cum benefeceris ei. Non est illa, non est illa confessio quam Christus velle, licet illa sit una quam pene omnes Christiani reddunt. Sic dolenter sanctus Augustinus: quam multi sunt Christiani qui tunc Deo gratias agunt, quando illis accidit luctum: hoc est confitebor tibi cum benefeceris et laudabit te & dicet, Verè quia tu es Deus meus; L. beravit me de carcere, & confitebor illi. Venit illi luctum confitebor: Venit hereditas, confitebor: patitur damnum, blasphematur, Quæ filius es, quia quando te pater emendat tunc tibi displicet? Et quæ plura illic pergit in hunc sensum; & alibi quæ videri possunt.

In 1. p. Sabbato Hebd. 4. post Epiph. ubi hæc Veritas exponitur.

Si

Sinon semper, numquam magnificas Deum.

Et in eadem 1. parte, Fer. 6. Hebdoro. 3. post E. lib. ad hanc Veritatem.

Nisi probe paratus sis ad adversa, nec ad ipsa prospera bene paratus es.

QUINTA VERITAS.

Non est minus malum, non gaudere bono gaudio quam gaudere malo.

RATIO EST, Quia non est minus malum, minus aestimare quae vere bona sunt, quam minus aestimare quae non sunt vere bona. Sic enim uno perinde atque alio dissentire est à Divino Judicio; nec minus vix intentatur ijs qui ponunt lucem tenebras, quam qui tenebras ponunt lucem; nec minus denique male cessit iudicis quod manna vel terram desiderabilem non satis aestimaverint, quam quod nimis concupierint Aegypti cepe, porros & allia. Vide in 2. p. Fer. 6. post diem Ascensionis Domini.

Sed non gaudere bono gaudio, minus est aestimare quae verè bona sunt; Cum enim bonum seu verum & commendatum gaudium non alia bona faciant quam quae verè & coram Deo, ut supra dictum est, bona censentur: profecto qui non illo gaudet gaudio quando tempus ridendi & gaudendi occurrit, non aliunde provenit quam quod non satis illa aestimat quibus gaudendam est. Nam prout quidquid aestimaveris, illud amabis, illud si abest desiderabis: aut si praesens adest, illo gaudebis: Sic enim pari gressu facultates animae quae dicuntur appetitivae sequuntur apprehensivas; unde illud sacri Proverbij: *Oculi tui recta vident, & palpebrae tuae praecedant gressus tuos.* Id est, recte de rebus judica, ut quantum res unaquaeque valeat, scias: & quantum valet, aestimes: & quanti rem aestimaveris, tantis illam affectibus prosequaris. *Quasi effodientes thesaurum,* inquit Job, *gaudentque vehementer cum invenerint sepulchrum;* In quo scilicet thesauri olim recondebantur. At vero quid est cur gaudeant vehementer, nisi quia multum aestimant quod invenerunt.

Ac proinde tu qui non ita vehementer gaudes invento caelesti ac divino thesauro, non minus tibi malum est quam si gauderes effusus ad terrestres & humanas illas reulas quibus tantopere recrearis. Nam sic manifeste indicas te minus aestimare & diligere quae Deus magis æ-

Haynesius Pars quarta,

stimat, & magis diligit; quae diversitate Judicij & voluntatis quid potest esse homini perniciosius, dicente Domino, *qui non est mecum, contra me est, & qui non colligit mecum, dispergit.* Vide in 2. p. Dom. 3. in Quadragesima.

Luc. 11.

Quae quidem omnia sequenti Veritate proposita magis elucescunt.

SEXTA VERITAS.

QUAE PLURES ALIAS COMPLECTITUR.

Sic serviendum Domino in letitia, ut si non letetur in Domino servus, non letetur in servo Dominus.

RATIO EST, Quia non letabitur in servo Dominus, si quod est gratius reddendum Domino servitium, vel si quod est in servitio illi reddito gratius, id servus neget. Quid enim servus habebit postea quod Domino Deo reddat si quod est illi carius & pretiosius neget? Quid nisi quod vilius & deterius? Qualis autem hic esset servus qui reservato sibi suisque meliori, quod est abjectius Deo daret? Nonne is in viam Cain abiit, ut ait S. Judas Apostolus? Nonne is esset maledictus de quo dicitur: *Maledictus dolosus qui habet in grege suo masculum, & votum faciens immolat debile Domino, quia Rex magnus ego, dicit Dominus exercituum, & nomen meum horribile in Gentibus.* Numquid in tali servo Rex ille magnus latari posset? Numquid de illo potius diceret: *Inutilem servum eiecisti?*

Mal. 1.

Matth. 24.

Sed si non letetur in Domino servus, quod est gratius reddendum Domino servitium, vel quod est in servitio illi reddito gratius, id servus negat.

Nam primo gratius quod possit à nobis reddi Deo servitium, tunc est quando ex obedientia facimus aliquid quod naturae repugnet, & ut nobis videtur, rationi etiam ac humano iudicio contradicat. Hoc est excellens obsequium quod reddidit Abrahamus Deo, cum iussus immolare filium suum unigenitum non recusavit: ac propterea dicitur tentatus à Domino, id est, probatus an fidelis esset: nam haec revera est, veræ fidelitatis servi probatio cum tanti se facere Dominum suum ostendit ut nihil sit tam molestum, tam repugnans & grave quod non libenter in eius impendat obsequium. Haec est fornax adversitatis in qua probatur aurum & argentum.

Eccli. 2.

1748.

Hic caminus humiliationis & paupertatis, in quo electi certam suam electionem faciunt. At verò servus qui non letetur in Domino, tale hoc

E c ser-

servitium detestabitur & abiciet; sicut & qui similia negant obsequia, non possunt dici lætari in Domino, non possunt dici servire Domino in lætitia; nam unum proflus atque idem sunt, servire lætum Domino, & servire in asperis ac difficilibus obsequiis. Non aliter probatur vera cordis lætitia, nec vera servi Dei fidelitas. Nam servire lætum in prosperis quid! magni habet meriti? Nonne & Publicani hoc faciunt? sed lætari & servire in adversis tam libenter quam in prosperis, hoc est servorum Dei proprium, hoc est quo se sui que similes David probabat esse servos Dei, lætari sumus, inquit, pro diebus quibus nos humiliasti, annis quibus vidimus mala. Unde & addit, Respice in servos tuos; quasi dicet, hoc ipso nos servos esse tuos demōstravimus cum lætari sumus in adversis. Sic & S. Basilius interrogatus quid esset gaudere in Domino, non id aliter esse respondit quam si asperis quibusdam in mandatis gaudemus, amicus & inter nos gratulemur.

Atque ita ex hypothese quod servus Domino non serviat in lætitia, nonne operosa & molesta illa servitia tandem excutiet? nonne ex his unus erit cui dominus dicat, Confregisti jugum meum, rupisti vincula mea, dixisti non serviam. Hoc est enim dicere, non serviam, quando confringitur jugum & rumpuntur vincula: nec alia vero de causa jugum & vincula confringuntur, quam quia molesta sunt, quam quia non vult servus in his lætari. Unde illud ex consequenti aperte patet quod erat prius in propositione propositum, quod servus qui non lætetur in Domino, neget ei quod gratius habet servitium.

Aut certe, quod est alterum propositionis membrum, si forte totum negare non ausit obsequium, negabit profecto quod est in servitio reddito gratius, nempe volentem animum, & propensum in divinum obsequium voluntatem; hoc est quod maxime velit Deus, ut colatis eum, & faciatis eius voluntatem, corde magno & animo volenti. Hoc est autem quod negat ille servus, nam in servitio reddito non lætari perinde est ac eor illud magnum non habere nec animum illum volentem. Quid est enim quod dilata & magnum facit eor nostrum nisi lætitia? Quid porro est animus volens nisi lætetur & contentus? Vel è contra si animus non lætetur & contentus, quomodo dici poterit volens nisi repugnans nisi cum murmure, nisi cum tædio, quod non est apud Deum velle, non est velle sicut velle, non est velle, quidquid agamus in eius obsequiis, quamdiu sic repugnanti agimus animo, quam quod est in nostris obsequiis Domino

gratius placere tollimus; nil magis oppositum verbis illis, servite Domino in lætitia, quam servire cum murmure: sic in illum ipsum Psalmi versum expressit S. Augustinus: Omnis servitus amaritudine plena est, omnes conditione servili obligati, & serviunt & murmurant. Nolite timere illius Domini servitatem, non erit tibi gemitus, non murmur, non indignatio. Nemo se putet inde venalem, quia dulce est quod redempti omnes sumus. Magna felicitas est fratres, esse in ista domo magna, servum: & si cum compeditibus. Noli timere serve compedites, confitere Domino, Meritis tuis attribue compedes tuas; confitere in compeditibus tuis, si vis ut in ornamenta versantur. Non frustra, nec sine exauditione dictum est, In-
teret in conspectu tuo gemitus compeditorum. Servita Domino in jucunditate.

Ex quibus S. Augustini verbis; quid restat quam concludere quod habet proposita Veritas, sic servitendum Domino in lætitia, ut si non lætetur in Domino servus, non lætetur in servo Dominus; non lætetur in servo non libenter servienti, non servienti nisi forte in prosperis, aut non servienti nisi cum murmure in adversis. Quod ita certe Domino displicet, ut propterea vel maxime populū suum castigari nō se metetur, si non ei serviat in lætitia Erunt, inquit, in te signa atque prodigia, & in semine tuo usque in sempiternū. Eo quod non servieris Domino Deo tuo in gaudio cor disque lætitia. Notanda sanè verba quibus non modo suadet vel consulit ut sibi cum lætitia serviat, quod fusè tractat Ecclesiasticus, & abundè Apostolus, cætera que assatum monent Scripturæ: sed quasi præceptum esset, punit non servientem in lætitia, & ea poena punit quam hæc verba sequentia certi è gravem designant: Servies inimico tuo quò immittes tibi Dominus in fame & siti & nuditate, & omni penuria: & ponet jugum ferreum super cervicem tuam, donec te conterat.

Sic nempe solet poena respondere culpæ, ut qui servit Deo libenter noluit, serviat repugnans inimico. & quid voluntariam servituti em nosuit beneficii allici, cogatur poenis ad invitam & invisam, qualis non modo fuit illa quam Judæi passi sunt à divitis inimicis, sed qualem quisque servit dum sibi suisque vitijis servit, crudelissimis certè Dominis. Catenas lignee contrivisti, & facies pro eis autenas ferreas.

Vide locum Prophetæ. Et in 3. p. Hebdomadae. In solemnitate Sanctissimi Sacramenti de quo hæc inter alias habetur Veritas:

Quibus amarum est conversari cum Domino, delectas eius convertunt in amaritudinem.

FERIA QUINTA.
DE ADEVENDO DOMINO IN
ADVERSIS.

Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & Ego reficiam vos. Matth. 10.

VERITAS PRACTICA

Sic laborantes Christus reficit, non ut labor ipsis deficiat, sed ne ipsi laborantes, labori suo deficiant.

RATIO EST, Quia Christus laborantes & oneratos reficit, quo sensu & modo ipsi est gloriosus, & nobis utilis.

Et gloriosus Christo est, & nobis utilis sic quo dictum est sensu & modo, laborantes reficere.

Ergo sic eos reficit, non ut labor ipsis deficiat, sed ne ipsi laborantes labori suo deficiant! Quod quam sit scien utile, patet ex discursu.

I. PUNCTUM.

SATIS Christo non fuit contra prospera suos instruere nisi & contra quamvis adversa roboraret, ut quod postea docebat Apostolus, in omnibus exhibens semetipsum sicut Dei ministros, in multa patientia, in virtute Dei, per arma iustitiae, à dextris & à sinistris. Quae quidem dextra & sinistra non sunt illa tantum externa bona & mala mundi quae cunctis eveniunt hominibus, & quae parum movent viros Sapientes & perfectos; sed sunt illa etiam interna & domestica quae quique sanctiores patiuntur; seu potius, dextra & sinistra quaedam manus interior intelligitur quae utraque nobis sic est utendum, ut non minus sinistra fortes quam dextra firmus, Sic praclare apud Cassianum Theodorus Abbas: *Quibus, inquit, partibus, & ut ita dixerim manibus insoriorem hominem nostrum subsistere providemus, nec cuiquam sanctorum carere hac sinistra quam discimus potest; sed in hoc virtus perfecta discernitur, si utramque in dexteram bene usendo convertat, id est, si neque prospera effervat, nec deprimatur adversis, sed utrobique constans ex neutro visum, ex utroque virtutem eliciat.*

Quem in sensum Christus Dominus, post-

quam ut dictum est, de bono prosperitatis usum suos edocuit, quomodo etiam in virtutem adversa converterent, opportunè instruxit. Sic enim invitat omnes qui laborant & onerati sunt ut ad se confidenter accedant, & sic eis promittit se illos refecturum, non ut illorum laborem omnino tollat, nam sic & illorum virtutem & virtutis meritum tollerent; sed ut potius magis laboraret magis liberè, magis liberè, magis fructuosè. Dicit quidem posset esse beatitudo aeterna qua suos Christus reficeret: Nec aberraret à vero qui diceret onus esse Moisaicæ legis quo suos aliquando sublevaret: Nec denique negari debet sic Christum ad se accedentes solitum esse reficere, ut non minus animo quam corpore sani discederent. At verò quod dictum est de virtute à laboribus educenda, & de subsidiis à Christo Domino referendis ut labores utilius tolerentur, magis Evangelio congruit, magis divino conforme est instituto, magis ordinariæ respondet providentiæ qua suos Christus ita exonerat & adversis liberat, non ut adversa non sentiant, sed ut libenter sentiant & tolerant.

Quod in primis certè sciendum est & omnino intelligendum, ne si forte in adversis dum ad Christum te vocantem accederes, nec te tuis adversis liberatum sentires, minus bene de illo cogitares quasi qui promissa non compleret. Non sic inertes & dissoluti, non sic Christus ad desideria nos omnes vocat cum nos omnes ad se vocat. Non sic laborantes & oneratos reficere dicendus est, ut omnis eis labor & omne onus deficiat: sed ne ipsi potius suo deficiant oneri & labori; Quod sane ratio hæc quæ assertur satis evidenter demonstrat: Nam illo ipso sensu & modo Christum laborantes reficere, fides & ratio facile suadent quo cætera facit omnia, quo ipsi scilicet videtur & gloriosius, & nobis fortè utilis. Licet enim Christus dixerit se non querere suam gloriam, non quasi homo, non quasi humanam & temporalem, non quasi aliam à Deo Patre querere gloriam intelligendus est, nam

Ecce

ut erat Deus non poterat non divinam in omnibus suis querere gloriam. Quem enim alium habere finem præter se dicendus ille est, qui non minus est finis omnium quam illorum principium: & de quo propterea scribitur, *universum propter semetipsum operatus est?* Quid autem aliud sibi tanquam sui finem operis potest Deus querere quam gloriam, cum voluptas, gaudium, & alia bona quæ animo possidentur, interna sint & quibus crescere non possit Deus: sit verò gloria bonum externum aliquod quo quidem in se Deus nec potest crescere ut major inde sit, sed in nobis quodammodo & exterius crescit, quatenus ille qui latebat ignotus, agnoscitur, honoratur, invocatur & colitur, Unde ipse

Is. 43. Deus, *omnem*, inquit, *qui in vocat nomen meum, in gloriam meam creavit eum, formavi eum & feci eum.*

Tract. 58. in Ioan. Sic apud sanctus Augustinus ad illa Christi D. Verba: *Vos me vocatis magister & Domine, & benedicitis, PERICULOSUM est, inquit, sibi placere, cui cavendum est superbiere. Ille autem qui super omnia est, quantumcumque se laudet, non extollit se. Nobis namque expedit Deum nosse, non illi, nec eum quisquis cognoscere si nos se induit, ut ipse qui novit.*

22. q. 132. A. 1. ad 1. Ex quibus verbis, Divus Thomas manifestè concludit aliud quod prima hac propositione continetur de utilitate nostra simul cum divina conjunctum gloria; Nam si Deum querere suam gloriam nihil aliud sit quam se nobis notum facere, quid utilius nobis potest accidere quam Deum nosse & amare? Quid porro appetitius manifestet hinc nobis utilitatem à Christo queri, cum hæc nostra utilitas sit indivisa & inseparabilis ab ipsa divina gloria quam semper Christus querit?

Pr. 16. Eccli. 18. Est id autem quod majorem quam posset querere gloriam ac nostram utilitatem non semper querat Deus, cum multò plures mundos ac hominès posset condere à quibus gloriosus coleretur, nil obstat tamen quo minus verè dicatur quidquid agit hoc agere modo quo est ipsi gloriosus, & nobis utilis: nam cum aliud sibi agendum esse non judicet neque velit, profectò id illi dicendum est esse gloriosus, ac nobis omnino utilis, quod ita sibi & nobis judicat. *Nam donatus & statuta, iudicium Domini sunt.* Id est, tam justum & æquum est quod judicat, ut quod alibi etiam dicitur, *nec sit minuere neque adicere, nec sit invenire magna Dei.* Tam alta, tam mirabilia sunt, tam sapienter omnia condita, ut nihil potest nobis melius cogitari possit, aut debeat.

Adde quod quando aliquid vel gloriosus Deo, vel nobis utilius dicitur, non inquit comparatio cum his quæ Deus majora posset facere, sed cum istis solum quæ nobis viderentur æquiora si nostrum sequeremur sensum; Tunc autem quis non videat id melius esse quod sic esse Deus judicat, quam nos sentiamus, cum in aduersis, præsertim corrumpantur sensus, & omne deprævetur iudicium? *O homo tu quis es qui respondes Deo?*

Rom. 9.

II. PUNCTUM.

Sed gloriosus Deo & Christo est, ac nobis utilis, si Christus laborantes se reficiat, non ut labor ipse deficiat, ed ne ipsi laborantes labori suo deficiant.

Primo quidem de majore Divina gloria quæ inde provenit, sic apertè demonstrat. Nam cum tantò sit major Dei gloria, quanto eius divinæ perfectiones magis elucescunt, profectò hinc tres illæ notiores in quibus gloriam potissimum solet Deus, elucescunt splendidissimè, Potentia, Bonitas, & Sapientia. Dupliciter autem Potentia potest intelligi, primò Dominium absolutum quod habet Deus in universas creaturas ut de his statuat prout velit, Deinde Potestas ipsa sive facultas statuendi de omnibus prout ipse velit, quo utroque in sensu vide quanta hinc divina Potentia, quale Dei dominium! Tunc profectò præsertim apparet, quando non moti, non ægritudines, non onera quævis aliunde imposita, non labores corporis aut animi cedunt imperanti Christo, sed ipse, totus ipse homo cedit Christo, quando non cedit aut deficiat suo labori.

Certe quanto nobilior est creatura, vel quanto præstantior est illa pars creaturæ cuius exigitur obedientia, tantò etiam altius & superius agnoscitur esse dominium cui tale deferretur obsequium. At verò inter creaturas sublimes quid præstantius homine, quid nobilior illa hominis parte qualibet eius constat, quo denique clarior tempore libertatem suam divino mancipare homines obsequio, nisi eum libenter liberrant Deo suo sic jubenti cuius imperium tam faciunt, ut ne tantisper à se solvatur, maluit se totis ipsis dissolvere? Est etiam possidenda servorum obsequia nihil servis Deus suis quam flagella, quam onera, quam labores immittat, non desinent tamen servire servis, & se beatiores prædicabunt servire laborantes & flagellatos tali suo Domino, quam si cuius servient alteri à quo vel ingentes acciperent laborum suorum proventus, vel breves exitus, Hoc est divinam agnoscere

Pa.

Potentiam, hoc est altissimum eius deprecia-
re dominium, hoc est quod enarrat gloriam Dei
longè clarius quàm coeli, terra, maria, quam u-
nivèrsæ quæ his continentur creaturæ, quæ cum
sint sensu & libertate destitutæ, minus Deo præ-
stant quicquid præstent quam homo liber & so-
lutus, qui se tamen liberè ac libenter totum Deo
suo tradit & subicit, quantiscumque in labori-
bus, angustiis, difficultatibus, ærumnis, morti-
bus, atque ipso etiam, si Deus jussit, exhausto
inferno quo nihil truculentius. *Servus meus es
tu, elegisti.*

Qualis porro est illa Dei Bonitas in servos
suos cum ex una parte sic eos reficit, ut tantò mi-
nus laborent quantò libentius: ex alia parte sic
eos parat ad imensos gloriæ cumulos, ut tan-
tò magis mereantur quantò quid libentius tole-
rant! Potestne videri status eorū felicitior quo-
quis tantò magis mereatur, quantò minus labo-
ret? Hic est status servi laborantis quem reficit
Christus, hæc est eius Bonitas sic eos reficere la-
borantes. Nam si solum laborarent non refecti,
non essent quidem sine merito, nec sine præmio,
sed labor esset durus. Quod si verò sic reficeretur
ut omnino non laborarent, nonne simul ut
dicitū est non mererentur, quod esset illis durius
labore suo quantumvis duro. Laborat igitur ne
suodest auderent meritò, sed tranquille laborant
ne si labor tranquillus non esset, non esset con-
stantis. *Labora sicut bonus miles Christi Iesu, num-
quam scilicet bonus miles nisi iussu castra vel
stationem suam deseruit.*

Sapientia denique divina hic elucet quando
hinc intelligunt facile homines, esse aliam vi-
ram ubi large suos compenseret Deus, quos ita
vult laborantes in præsentia, ut labor illos nisi
cum vita deserat. *Cum enim virum iustum,* in-
quit sanctus Joannes Chrysostomus, *& multa
plenam virtute, innumera passum mala, & sic hinc
digressum videris, oportet ex hoc omnino aliquid de
illo iudicio cogitare: Si enim pro se homo laborantes
sine præmio & retributione abire non permittit,
multò magis eos qui tantum laboraverunt, num-
quam incoronatos remanere Deus doceretur. Si
autem ipsos laborum suorum retributione privare
non elegerit, omnino necesse est quoddam aliud tempus
esse post præsentiam finem per quod præsentia
laborum retributiones recipiant. Quam sanctus
Doctor rationem paulò post refert, & multo
dilatat fufius. Sed hæc sufficienter ad indicandas
illas divinas Perfectiones quæ ubi magis appa-
rent, ibi major elucet Dei Gloria; magis autem
apparent dum Christus sic suos reficit ut non illis*

labor deficiat seo labori laborantes non desint,
non se subtrahat, non fasscant, non deficiant,

Sic enim & illis longè magis utilis, quod e-
rat alterum propositionis caput, sive præteritum
species tempus, sive præsens, sive futurum.

Quis enim nostrum sine peccato? Quid verò
expiandis peccatis aptius quam posse semper
mereri, quàm posse semper id tibi comparare *2. Reg. 16.*
quo contracta dissolvat debita? Nonne David
audierat sibi remissam esse adulterij & homici-
dij culpam? sed non poenam, ac propterea dum
convitiis appeteretur, convitia libens tolerabat,
quia sic peccato suo puniendo se satisfacturum
credebat plenius.

De præsentia autem quid status opportunus,
quàm ut magis præsentem ac faventem tibi
Christum concilies? At quo id modo certius nisi
labore continuo, nisi tolerandis adversis, nisi
exantlandis difficultatibus: quo tempore sic
Christus certò adest, ut hoc Ipse certum designet
tempus quo præsertim adest, quasi non alio sic
præsens esset *Cum ipso sum*, inquit, *in tribulatio-
ne.* Quæ divina Psalmi verba S. Bernardus ex *Pj 90.*
planans; *Omne, inquit, gaudium existimemus eū
in tribulationibus variis incidimus, non modo quia
per multas tribulationes oportet nos intrare in re-
gnum Dei, sed quoniam juxta est Dominus huic qui
tribulatio sunt corda. Si ambulaveris in medio um-
bra meritis, aut quidam, non timebo mala, quoniam
tu mecum es, ita ergo nobiscum est, omnibus diebus
usque ad consummationem sæculi. Quando autem
noverimus cum ipso. Et quæ plura de futuro
felicis æternæ præmio, quod ut certum ut
ampulum ut copiosum tibi compares, nihil præ-
sentius quam si laborare non desinas, cum labo-
ri merces ita ex æquo respondeat, ut æternæ
mensura beatitudinis sit labor vitæ præsentis.
Vnusquisque autem, inquit expressè Apostolus, I. Cor. 3.
*propriam mercedem accipiet, secundum suum la-
borem, Dei enim adiutores sumus.* Et Psalmes Re-
gius; *Labores manuum tuarum quia manducabis, Pj. 127.*
beatus es, & bene tibi erit. Manducari dicuntur la-
bores in hac vita quia id manducatur quod labo-
re paratum est: sed in celo manducantur labo-
res, quia celestis beatitudo sic ex illis conficitur
laboribus ut quantus fuit labor, tanta sit illa eccle-
stis futura beatitudo. Sicut quod manducatur
transit in manducantis substantiam, & illo solo
nutritur, sic labores quodammodo transeunt in
beatitudinem, & tantum cuique bene erit quan-
tum hic laborarit. Potestne aliquid cogitari uti-
lius aut beatius hoc labore quo æterna consta-
beatitudo? *E c 3. III. PUNC.**

III. PUNCTUM

SIC ergo Christus laborantes reficit ut non penitus tollat laborem, sed laboris tedium ac molestiam. Non ut desistat labor, sed ne ut desistat labor, sed ne ut desistant laborantes; non ut liberentur onere, sed ut onus liberè libenterque ferant. Quia id scilicet & Christo est gloriofius, & cuiusvis utilius homini qui non magis nascitur ad laborem pro hac vita sustentanda, quam pro æterna possidenda. *Ut ne fatigemini, animis vestris deficientes. Disciplinam Domini ne abiciatis, nec deficiatis cum ab eo corripitur.* Non est verò tantum deficere si nihil agas, sed si levius aliquid aut quidquam aliud quam Christus vellet, suscipias. Quod certè tibi non cedit in prosperum, nam quid sine Christo agas? Quantumcunque sit illud leve ac facile, putane te aliquid sine illo posse? Putasne verò tibi cum affuturum, cum ab

eo quod vellet deficias in id quod nolle? Nonne facilius agas cum Christo quidquid gravius ille iusserit, quam sine illo quidquid levius tibi elegeris? o quam propterea consideratè Sapiens: *Metuentes Dominum sustineto misericordiam eius: & non deflectatur ab illo, ne cadas.* Misericordia scilicet Domini est quod laborantem reficiat & confortet, sed tamen sustinenda est illa misericordia, quia non sic reficit & confortat quin sit semper laborandum, & laboranti multa sustinenda quæ nisi sustineres, deficeres. Cavenda verò non minus est talis defectio, quam ipse casus animæ sempiternus.

Vide in 1. part. Dom. 4. Adventus, ubi multa his affinia. In 2. part. Fer. 6. Heb. d. 2. in Quadrag. In 3. part. Die 10. Augusti in Festo S. Laurentij, Et primam Homiliam D. Chrysostomi ad pop. Antioch. quæ tota pene est de hac singulari materia.

FERIA SEXTA.

DE TOLLENDO CHRISTI IUGO QUOD SUAVE EST.

Tollite Iugum meum super vos.

Iugum enim meum suave est, & onus meum leve. Matth. 11.

VERITAS PRACTICA.

Jugum Christi licet insuave, ferendum esset;
quanto magis suave?

RATIO EST, Quia quanto majora sunt rei agenda motiva, & minora impedimenta, tanto rei ferenda major est obligatio.

Sed quando proponitur Iugum Christi suave, majora sunt eius ferendi motiva, & minora impedimenta, quàm si proponeretur insuave.

Ergo magis ferendum est; Ergo si ferendum esset quantumvis asperum & insuave, quanto magis ferendum est leve ac suave? Quod tamen multi recusant.

I. PUNCTUM;

SIC profectò est quod præcedenti dicebatur discursu; tantique refert sibi firmiter illud persuadere, ut propterea Christus Dominus quæ modo consideranda occurrunt, consequenter addiderit: *Tollite iugum meum*

super vos, & paucis interjectis quæ remittuntur in crastinum, *Iugum enim meum suave est, & onus meum leve.* Quasi diceret: Cum me profiteor refecturum eos qui me in suis ærumnis ac laboribus convenient, tantum abest ut profitear me labores eorum penitus ablaturum, quin potius omnes admoneo ut tollant iugum meum super seipso, id est, laborent mecum, mecum operentur, mecum patientur. Non desinam tamen illos reficere, quia labor ille qui mecum suscipitur gratus est & jucundus; Jugum illud est suave & onus leve. Ne putetis talem esse refectio-nem & requiem animarum quam promitto, ut non sit vobis deinceps laborandum, non est ita, nam Jugum offero, jugum prædico, jugum impono quod est laboris & operæ signum. Ne verò etiam jugi ferendi laboribus & laborum difficultatibus deterreamini, tale est Jugum ut ferentibus non sit modò leve ac facile sed jucundum & suave.

Per hoc autem Christi jugum vel generatim intelligenda est universa Christianæ religionis disciplina, vel participatim quævis Veritas Præ-

dige

II. PUNCTUM.

Et sic seu virtus in praxi quæ velut quoddam jugum est, quia nos ita cum Christi gratia jungit & costringit, ut si velimus ex illa gratia virtutem exercere, naturæ sensus & motus sint colligandi refrærandi, subjiciendi, atque ita quodammodo incedendum intus & extra sicut solent incedere qui iugo simul connexi sunt, non vagæ, non liberè, non quaquaversum effusè, sed constrictè, dependenter, ex præscripto. Sic omne legis imperium dicitur in praxi jugum, *Confringisti jugum meum, rupisti vincula mea*; Et qui exleges, indisciplinati, & dissoluti sunt, dicuntur esse absque iugo, dicuntur filii Belial, id est, sine iugo, *reversi sunt ut essent absque iugo*.

Quod cum sit valde alienum à Christiana & religiosa virtute, virtus in praxi dicitur jugum, & hoc jugum nobis hodie proponitur quod deinceps libenter tollatur, & nunquam deponatur, quia videlicet suave est jugum, & quia consideratio suavitatis hujus multum valere potest ad illud acceptandum. Nam licet etiam insuave nobis esset, esset ferendum; at quanto magis id concludendum est cum suave sit & jucundum?

Ratio Conclusionis est, quod cum sint eujuspiam rei agendæ suæ motiva & impedimenta opposita, sic communi omnium sensu experimur, ut quanto majora & potentiora fuerint illa motiva, quantoque simul minor & leviora fuerint impedimenta contraria, magis ac magis sentiamus nos eo ferri quo nos motiva inducunt; nam & vis attrahens est potentior, & vis retrahens infirmior, quæ sane duo sunt quæ plurimum faciunt ad flectendos & convocandos eò animos quocumque velis.

Nam si vel motivum agendi non esset potens vel si ratio quædam non levis momenti opposita multum inde retraheret, aut si vel ex æquo concurrerent illa duo simul inter se pugnantiâ, pugnandum forte tum esset acius ad inflectendos animos; Sed cum ea quæ attrahunt, magni sunt ponderis; quæ verò retrahunt non nisi levia, propeque nulla; quis sanæ mentis reluctetur? *Qua sanis res apud me indiget?* Dicebat id Pharaon eidam Idumæo quem dolebat à se discedere, quasi diceret, cum multa sint quæ te mecum retineant, pauca vero vel nulla quæ te à me divellant; cur odiosum discessum cogitas? O quam longè id verius à Christo nobis dicitur!

HOC est quod secunda Propositio continet hoc est quod jugum Christi sic ferendum suadet ut nunquam de illo amovendo cogitur quando scilicet proponitur nobis à Christo suave & leve, tunc majora sunt ejus ferendi motiva & minora impedimenta quam si esset durum & insuave.

Non deessent quidem motiva ferendi operis à Christo nobis impositi, quantumcumque nobis illud grave & asperum esset onus: Nam cum sit tam absolutus omnium Dominus ut de unoquoque possit pro suo statuere libito, nec ulli hominum liceat queri aut querere cur ita facis? cur non ferret servus imperatum sibi onus à tali Domino, præsertim servus tot debitorum reus quanta sunt quæ peccavit, tot tantisque poenis obnoxius, quanta sunt inferorum supplicia quæ promeruit; ali denique compensandus præmio, quale illud est ad omnem æternitatem celeste donativum? Nonne hoc semper Apostolicum esset verum: *Non sunt condigna passiones hujus temporis ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis?* Rom. 8.

At vero si hæc valent ad ferendum onus grave, nonne magis valere debent ad ferendum suave, cum in illa suavitate relucent admiranda hæc Christi bonitas qua miseris nostri non æterna solum supplicia quæ peccatis nostris debebantur, in temporales commutavit pœnas, sed has etiam poenas delinere ac sua quadam suavitate condire voluerit. O inauditam clementiam! o verè dictum à Psalterio Regio, *Etenim Dominus dabit benignitatem*, sive ut quidam legunt, *suavitatem. Et terra nostra dabit fructum suum*. O præclare intellectum à S. Augustino cum ita verbum hunc interpretatur: *Dabit tibi ut incipias te delectare justitia, quem primò delectabat iniquitas ut qui primo gaudebas in ebrietas, gaudens in sobrietas, & qui primo gaudebas de furis ut tolleres homini quod non habebas, quare donare non habenti quod habebas. Et quem delectabas rapere, delectet donare: quod delectabat spectare, delectet orare: quem delectabat consilia nugatoria & adulterina, delectet hymnum dicere Deo: currere ad Ecclesiam qui primo currebat ad theatrum. Unde nota est ista suavitas nisi quia Dominus dabit suavitatem, & terra nostra dabit fructum suum?*

Tam insignis ecclie Bonitas quando sola per se spectaretur, novum est quoddam beneficium quo alia omnia cumulantur, sed non est sola,

NON

non est unum duntaxat beneficium, at multa simul conglobata: nam ut homo sic suaviter afficiatur rebus quæ prius illum asperabant, quantis putas opus esse gratiis, quæ intellectum illustrent, quæ voluntas accendant, quæ appetitus frænent, quæ mundi vincant illecebras & demonum conatus frangant? Tot verò simul conferre gratias & tantam erga miseros peccatores exercere bonitatem, nonne tibi videtur motivum majus ac potentius quàm si tanta non esset beneficentia?

Serm. 15. in Pf. qui habitat. Sic agnoscebat & profitebatur S. Bernardus, cum ad verba Christi de suo iugo loquentis hæc scriberet: *Laborantes ad refectiorem invitati, ad requiem provocati onerati. Non tamen interim onus subtrahit aut laborem, magis autem onere alio & labore commutat sed onere levi, suavi iugo in quibus requies ac refectio, etsi minus apparent, tamen invenitur. Græva onus iniquitas sedens super silentium plumbi. Sub hac gemebat sarcina qui dicebat: Iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum, & sicut onus gravi gravata sunt super me. Quod ergo onus Christi, quod onus leve? ut quid ego sentio, onus beneficiorum, dulce onus, sed ut qui sensit, ei qui experitur. Et post multa sic concludens, ONERAT NOS, inquit, CVM EXONERAT DEVS; ONERAT BENEFICIO, CVM EXONERAT PECCATO. Id est, nos magis obligat ad agendum & patiendū, quàm si nos beneficiis non affecisset, & sicut illa obligatio dicitur onus, dicitur etiam onus leve & suave, quia profectio suave est & jucundum sic onerari beneficiis: atque ita, quod miretis, suavitate nos ad suavitatem adducit, dū beneficiis suis nos magis onerat & obligat ad suave suum ferendū jugū. *Computrescit jugum à facie olei, ab influente scilicet gratia.**

11. 10.

NUNC quod est aliud de minori obstaculo sive impedimento jugi ferendi, patet evidenter, cum majus aut pene totum illud obstaculum sit difficultas & insuavitas, quæ hoc ipso tollitur quo affirmatur esse illud jugum suave, & onus leve. Quid enim præterea est quod excuset, si te in exercendis Christianis virtutibus minime frangas & superes? Nonne vides quàm sint illæ omnes virtutes eximæ, rationabiles, opportune, necessariæ, cur non igitur illas impensius colis? Responde, aut potius repete quod respondere soles dum te ais sit videre quàm sint omnia quæ jubentur, præstantia: sed aliud esse id videre cogitando, & aliud exercendo; difficultas scilicet exercitij, seu exercitiæ veritatis & virtutis, horrore incutit. Quid enim generoso animo magis hor-

rendum, quàm injuriam ferre, quàm cedere aliis, quàm egere, quàm subijci, quàm similia quævis pati quæ iugo Christi colligantur? Hoc est scilicet, hoc est quo te ab illo Christi ferendo iugo excusas, Hoc est unde astringitur nullam esse tuam excusationem, cum totum illud quod putas esse difficile, dicatur à Christo Domino esse perfacile.

Quid hic causaberis, quid rursus objicies, quàm te in partem verte? Nonne id credis Christum dixisse? Nonne id verum credis quod Christus dixit? Nonne id omne falsum & nullum est quod illi veritati opponitur? Nonne id illi denique veritati opponitur quod excusas de difficultate virtutis in praxi? Quid enim magis oppositum quàm suave & insuave, quàm grave & leve, quàm difficile & facile? Quid proinde magis nullum quàm quod excusas?

III. PUNCTUM.

ATQUE hinc evidenter concluditur quanto sit affectu Jugum Christi tollendum? Nam licet insuave nobis esset, esset tamen ferendum, quando magis cum illud suave est, Sic enim ex consideratione Divinæ beneficentiæ quæ in illa suavitate continetur, augetur motivum agendi, & tollitur impedimentum quod erat, metus difficultatis; Nihil jam verò timeas: Ego inquit Dominus, præcipio tibi, confortare te esto robustus. Noli metuisse & noli timere, quoniam tecum est Dominus Deus tuus in omnibus ad quacumque perrexeris, dum jugum illud scilicet non deponas, Non deponet ille, singularem tui curam & specialem quandam sollicitudinem, qua fieri omnino necesse est ut cuncta jucunde fiant & prosperent. Idcirco enim dici jugum jam audivisti, quo te Christo & Christum tibi iungas. O quid ultra desideres? O quid ultra excuses? Restabit illud fortè semper, quod dicas te id non sentire, non experiri quod de suavitate promittit Christus: sed omnia profus opposita, reque aliud non posse loqui & sentire quàm ex proprio tuo sensu.

Sed audi semel, audi quam multum ille tuus erret sensus. Primum, non est ita sensibilis ista suavitas ut sensu aliquo percipi debeat sicut quæ dicuntur sua via gustui, vel aliis sensibus. *Pax Dei est quæ excuperat omnem sensum, & custodit corda nostra & intelligentias nostras in Christo Iesu*, id est, quæ non sicut in corpore sed in anima, non in anima quæ pars animalis & inferior dicitur, sed

sed quae intelligentia & superior nuncupatur, non qualem etiam humana format natura vel scientia, sed quae tota est Christi Jesu, Non deest itaque suavitas, sed illa tantum deest exterior & corpora, quam tu quaeris & quaeris te non sentire, cum esset intus quaerenda, *Intus eras, & ego te foris quarebam*, agebat S. Augustinus.

Quod si de interna etiam te loqui aſſeras, nec te ullo magis affici sentias interno sensu quam externo, quid inde porro concludis? quid definiſ? Nullamne Jugi suavitatem dices quia nullam sensus? ò te inconsultum qui nescias internum sensum non minus depravari quam exter- num! An si aegrotus negaret ullam esse panis suavitatem quia non eam sentit, tu aegroti cre- deres potius quam tibi vel aliis bene sanis? Non enim à sensu tuo probanda vel improbanda est illa suavitas; sed ex illa suavitate gustata vel non gustata probandus est sensus tuus, utrum sit sa- nus & rectus. Nam quotquot sano sunt palato cordis, vel cum Davide dicent, *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua*. Vel cum Apostolo. *Repleti sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione nostra*, vel cum sancto Augu- stino, quod se pius alias, sed nunquam opportu- nius est auditum, *Vbi eras tam annoſo tempore, & de quo imo altoque secreto evocatum est in momen- to liberum arbitrium meum quo subderem cervi- cem levi jugo suo, & humeros levi sarcina sua, Christo Jesu, adjutor meus, & redemptor meus? Quam suave mihi subito factum est carere suavi- tatis nugarum, & quas amittere motu fuerat, jam dimittere gaudium erat. Ejiciebas enim eum à me, vera Tu & summa suavitas: ejiciebas & in- trabas pro eis, omni voluptate dulcior, sed non car- ni & sanguini. Et alibi consequenter. *Manſueſ- cisti jugo tuo cervicem meam: Et nunc porro illud, & leve est mihi, quoniam sic promisisti & fecisti, & verè sic eras, & nesciebam, quando id subira meruebam.**

Recte sunt illi corde & sano cordis palato qui hoc sentiunt, an tu qui hoc cares sensu? Itane vero Tu sensus es omnis expertus, ut aliquando deposita gravi peccatorum quae te multum pre- mebat sarcina, non senseris illico pacatae meatibus

quandam suavitatem quae supra omnes carnis il- lecebras tibi suavius sapiebat?

Sed transierit iste suavitatis sensus, & quam te modo sentire ais in virtutis exercitio remaneat asperitas & quavis difficultas. Non enim il- lam tollimus, ut supra dictum est, sed bene illa utimur, ac bonus ille usus, tale est condimentum difficultatis, ut ipsa quaedam suavitas dici pos- sit.

Quid enim suavius Christiano quam se Chri- sto conformem reddere? Quid autem Christo conformius quam tolerantia difficultatum? Quid suavius amanti Deum quam sui posse a- moris aliquod indicare vestigium? At nullum certius quam tolerantia? Quid suavius cogitanti peccata quam si possit illa diluere? Diluit tole- rantia si constans fuerit. Quid denique suavius ad aeternam aspiranti beatitudinem quam si bre- viter & tutius ad illam iter arripiat? Hoc iter est tolerantia, quae proinde tam certè sibi adjun- ctam habet suavitatem, ut qui hanc non perci- piat, in horum alterutrum cadat necesse est, aut nihil esse suavitatis in amando Christo, aut se non amare Christum. Quid respondes qui mur- muras in ærumnis; quid tibi de te videtur an te negabis amare Christum? an negabis amorem Christi suavem esse? Quidquid dixeris, ulcus est; & satius esset agnoscere quod si nihil suavitatis, & plurimum difficultatis in ferendo Christi ju- go percipias, non id à jugo Christi proficisci, quod certè suave est toleranti, sed ab illis quia- que boni jugis de quibus in Evangelio Chri- stus Dominus, & in sermonibus S. Bernardus, & *Luc. 14.* nos supra in hac parte, Feria 6. Hebdom. 17. ubi & videndum Sabbatum sequens de Centu- plo: Nec non in 1. p. Dom. 4. in Ad- ventu. *Erunt prava in directis, & aspera in viis planas.*



S A B B A T O.

DE IVNGENDA SIMVL VTRAQVE VIR-
TUTE QUAM COMMENDAT CHRISTUS AD
NOSTRÆ REQUIEM ANIMÆ.

*Discite à me quia mitis sum, & humilis corde: & invenietis re-
quiem animabus vestris. Matth. II.*

VERITAS PRACTICA.

Sic mitis & humilis invenit requiem, ut nisi
simul sit mitis & humilis, non
sit quietus.

RATIO EST, Quia nemo est quietus nisi ordi-
natus.

Sed nemo est ordinatus nisi sit simul mitis & hu-
milis.

Ergo nec quietus? Ac proinde quantum desideras
animæ tuæ requiem, tantum sis mitis & humi-
lis corde.

I. PUNCTUM.

Ecclesi. 31.

QUOD dixit Sapiens qui dictus est Ec-
clesiasticus in fine sui operis, hoc ipsū
Christus Dominus in fine sermonis il-
lius quem tota hac audivimus hebdo-
mada, nobis exhibuit. *Collum vestrum, inquit, bar
ille Sapiens, subijcite jugo, & suscipiat anima ve-
stra disciplinam, tu proximo est enim invenire
eam. Videte ocula vestra, quia modicum laboravi
& invenit mihi multam requiem.* Sic Christus
Dominus postquam dixit, *Tollite jugum meum
super vos, tum consequenter de suscipienda disci-
plina, Discite à me quia mitis sum & humilis cor-
de.* Ac postremo de requie, *& invenietis requiem
animabus vestris.* Quod & Propheta Jeremias
sic paucis futurum prædixerat: *Videte quæ sit via
bona, & ambulato in ea, & invenietis refrigerium
animabus vestris.* Quasi diceretur, non est cor-
porum ista requies, non est inertium, non est o-
tiosorum hominum; nam tollendum est jugum,
& ambulandum & laborandum; sed in istis labo-
ribus vera est requies, quod sit requies animæ,
quæ sola vera est.

Isr. 6.

Cum multa verò videantur ad illam spectare
requiem, tum hæc duo præcipue proponuntur.
Mansuetudo & humilitas cordis, quia videlicet
Ac conjuncta simul pacem & requiem afferunt

ut nisi sint juncta simul, pax alioquin & requies
possideri non possit.

Ratio est propterea eadem pro utroque demon-
strando, nam sicut pax ibi est & tranquillitas, ubi
est ordinatio partium: ita nisi talis subsistat ordi-
natio, nihil in animo tranquillum & quietum.
Vide in 3. parte, Feriam 4. Hebdomadæ de civitate,
ubi ex Divo Augustino id abundè declaratur, Et
in libris de ordine, parte 2. discursu 8.

II. PUNCTUM.

SED mitis & humilis est ordinatus, & nemo est
ordinatus nisi sit simul mitis & humilis.

Nam illa partium ordinatio sic stabilitur ut
appetitus rationi & ratio subijciatur Deo; quod
sæpe alibi demonstratur. Sicut autem mansuetu-
dinis est appetitum subijcere rationi, ita & hu-
milis rationem Deo submittere. Nonne hinc
igitur est illa partium ordinatio?

Sed nisi etiam talis fiat subiectio, poterunt ne
dici partes inter se ordinatæ? Nisi vero temperet
animum mansuetudo, ac rationem humilitas
Deo subijciat, quænam poterit illa esse subje-
ctio? Nonne propterea Sapiens in Proverbis,
*Melius est, inquit, humiliari cum mitibus quam
dividere spolia cum superbis,* quia scilicet melius
est animo esse ordinatum, quam si dum alios or-
dinare velis, tu ipse sis inordinatus.

III. PUNCTUM.

SIC igitur mitis & humilis invenit requiem, ut
nisi simul sit mitis & humilis, non sit quietus.

Quia scilicet non erit ordinatus, unde sicut
ordinatus & quietus pro eodem sumuntur; ita
inordinatus & inquietus. Et sicut mitis ac humi-
lis facile est ordinatus, ita propterea immitis & su-
perbus, semper inordinatus est. Hæc est illa Ju-
stitia quæ pacem osculatur, quando per manue-
tudinem sic appetitum continet, ut ab omni
malo declinet, & per humilitatem sic se Deo
sub-

P. 14.

subicias ut omne bonum facias. Sic præclare Divus Augustinus ad illud Psalmi verbum, *Justitia & pax osculatae sunt. FAC justitiam, inquit, & habebis pacem, ut osculentur se justitia & pax. Si enim non amaveris justitiam, pacem non habebis. Amant enim se duo ista, justitia & pax, & osculantur se, ut qui fecerit justitiam, inveniat pacem osculantem justitiam. Duae amicae sunt, euforsè unam viâ, & alteram non faciunt. Nemo est enim qui non vult pacem, sed non omnes volunt operari justitiam. Interroga omnes homines, vultis pacem? Uno ore tibi respondet totum genus humanum, opto, cupio, volo, amo. Ama & justitiam, quia duae amicae sunt, justitia & pax. Justitia & pax, ipsa se osculantur. Si amicam pacis non amaveris, non te amabit ipsa pax, nec veniet ad te. Quid enim magnum est desiderare pacem? Qui vis malus desiderat pacem. Bona enim res est pax. Sed fac justitiam, quia justitia & pax se osculantur, non litigant. Tu quare litigas cum justitia? Ecce justitia dicit tibi, Ne fureris, & non audis, Ne adulteres, & non vis audire: Non facias alteri, quod tu pati non vis. Non dicas alteri quod & tibi dici non vis: inimicus es amicae meae, dicit tibi pax, quid me quaris? Amica sum justitiae, quemcumque invenero inimicum amicae meae, non ad illum accedo. Vis ergo venire ad pacem? Fac justitiam: ideo alius Psalmus dicit tibi, Declina à malo & fac bonum. hoc est ama justitiam: & cum jam declina veris à malo, & feceris bonum, quare pacem & persequere eam. Iam enim non dicit illam quare, quia & ipsa occurrit tibi, ut osculetur justitiam.*

Eus. 20.

Matth. 7.

P. 16.

Vide in 2. parte Sabbato Sancto, ubi de vera libertate.

Quam porro evidenter hæc virtutes mansuetudo & humilitas emineant in Christo Domino & quam proinde sit facile omnibus illas ab eo discere, non est quod longius explicetur.

Et verò verba, *Discite à me quia mitis sum & humilis corde*, possent in alium sensum trahi ut non significarent has duas virtutes tantum à Christo esse discendas, sed quidquid aliud discendum est, quasi non sit alius doctor & magister à quo tutius & facilius quidquam discamus quam ab Illo, quia videlicet *mitis est & humilis*, quasi rationem hanc ipse redderet cur ab ipso potissimum erudiendi essemus, quia videlicet hæc duæ sunt qualitates quæ magis conveniunt Magistris & Doctoribus ut se suis accommodent discipulis & eos sibi dociles reddant. Quamvis enim excellentiores sunt magistri, tantò magis hæc & dicitur possent discipuli, num illi vellent se docere

re propter imperitiam & abjectionem suam. Quamobrem ut erigantur discipulorum animi, certamque possint venire in spem & expectationem propensæ magistrorum in seiplos voluntatis, nihil aptius quam ut certo sciant illos esse mites & humiles, nam ut mites imperitiam & ruditatem discipulorum ferent, atque ut humiles abjectionem illorum tolerabunt. Hoc est igitur quod Christus Dominus persuasum nobis voluit cum dixit quia mitis sum & humilis corde, quasi diceret, ne dubitetis quin velim vos docere, ne timeatis propter vestram à me distantiam, nam hæc duæ virtutes me demittent ad vos, & me meaque omnia sic vobiscum communicabunt, ut has ipsas etiam virtutes addiscatis quibus vos & vestra cum aliis communicare velitis & possitis.

Nam inter cæteras doctoris & magistri quibus excellit dotes, hæc insignis & singularis in eo est ut se suumque Spiritum & suum velut Ingenium transfundat in discipulos suos, quo possint multa paucis & brevi tempore si velint discere, quod certe nunquam Plato, nunquam Aristoteles, nunquam Augustinus aut ullus doctor potuit. Unde tandem concluditur, nullum esse magistrum qui plures & meliores habere possit discipulos; & tamen nullum esse qui pauciores & deteriores habeat, si comparetur cum aliis in eo genere disciplinæ quod quique profitentur. Vix ullus est ullius artis aut facultatis studiosus qui non magis provectus sit in illa sua, cui studet, arte, quam Christianus aut religiosus in sua quam profitentur religionis & perfectionis disciplina. Vix inquam ullus qui non sit actu & re ipsa peritior in operando secundum artem suam quam sit Christianus in veris virtutibus exercendis, in vera mansuetudine, humilitate, patientis paupertate, cæterisque suæ professionis actibus & operationibus. Quod quam sit pudendum discipulis tam excellentis magistri, tam excellenti & necessariæ Doctrinæ, qualis est Christiana & religiosa practica, quis non aperte videat?

Nec excusari potest difficultas, nam ut alibi dictum est ex sancto Joanne Chryostomo, *Non est hic impendium, non est hic labor, non est hic temporis exercitatio: sufficit velle, & totum factum est.* Non sic in aliis artibus & scientiis in quibus addiscendis non sufficit velle, sed multo est sudore opus, multa industria, multo ingenio, multus pecuniis & viribus tum animi tum corporis, quæ non sunt in nostra potestate, unde si quis in illis forte non proficeret actibus, haberet

Ff 2 certè

certè quod excusaret vel à defectu ingenij, vel pecunie vel virum. Ac studiosus virtutis in schola Christi, nil habet simile quod excuset, cum sola sit opus bona voluntate quam ipse magister etiam suis imperit, nisi maline abicere disciplinam.

Vide in secunda parte, Feria sexta post Cineres Et in tertia parte Feria sexta, Hebdomada 10.

post Octavam Pentecostes, ubi hæc declaratur Veritas:

Sacra Christi Schola, Sacro-sanctum Sacramentum.

Hic totum discas Evangelium, brevi compendio, nullo impendio.

DOMINICA XXIII.

POST PENTECOSTEN.

DE SANATA MULIERE HÆMORRHOISSA. ET DE SUSCITATA PUELLA MORTUA.

Matthæi 9.

Hoc utrumque miraculum in tertia parte consideratum est, & duplex inde seorsum declarata est Veritas, quæ cum aliis ad singulas Evangelii partes spectantibus infra refertur.

Loquente Iesu ad turbas, ecce princeps unus accessit, & adorabat eum.

Quo magis Christo subijcitur, eo magis erigimur.

In 2 parte, Feria 3. Quinquagesima.

Quæ duo Infidelem à Christo advocant, fidelem ad Christum vocant.

In eadem 2. parte, Fer. 5. Hebdom. 4. in Quadragesima.

Sic pium est orare Christum pro salute proximi, ut sit impium non orare.

In 3. parte Fer. 2. Hebdom. 10.

Domine, filia mea modò defuncta est, sed veni, impone manum tuam super eam, & vivet.

QUANTUM ad corporis suscitationem, parum aut nihil prorsus intererat utrum puella modò vel pridem esset mortua: Sed revocandis ad spiritalem vitam animabus mortuis, multum omnino refert quod statim atque peccarunt, aut quanto cyus fieri poterit, convertantur: Periculum in mora, periculosa dilatio, damnoisa tarditas. Non tardat offensus Dominus, sed retardatus offenditur. Quanto aris tardior reditus à peccato in gratiam, tanto eris difficilior, incertior, periculosior. Quo longius diffuses, difficultatem difficilior tolles.

His & similibus modis formata Veritas, hæc potissimum ratione declaratur, quod tanto difficilior est reditus, vel tanto difficilior quælibet difficultas tollitur, quanto est major repugnantia voluntatis, & minor gratia. Sed quo est major tarditas, tanto est major voluntatis repugnantia & minor gratia. Unde patet Conclusio: Et habetur explicata fufius tota Ratiocinatio in 1. parte, Fer. 2. Hebdom. 4. post Epiphaniam. Videre etiam debet in eadem 1. parte, Feria 2. dies 3. Decembris, In Conceptione B. Virginis.